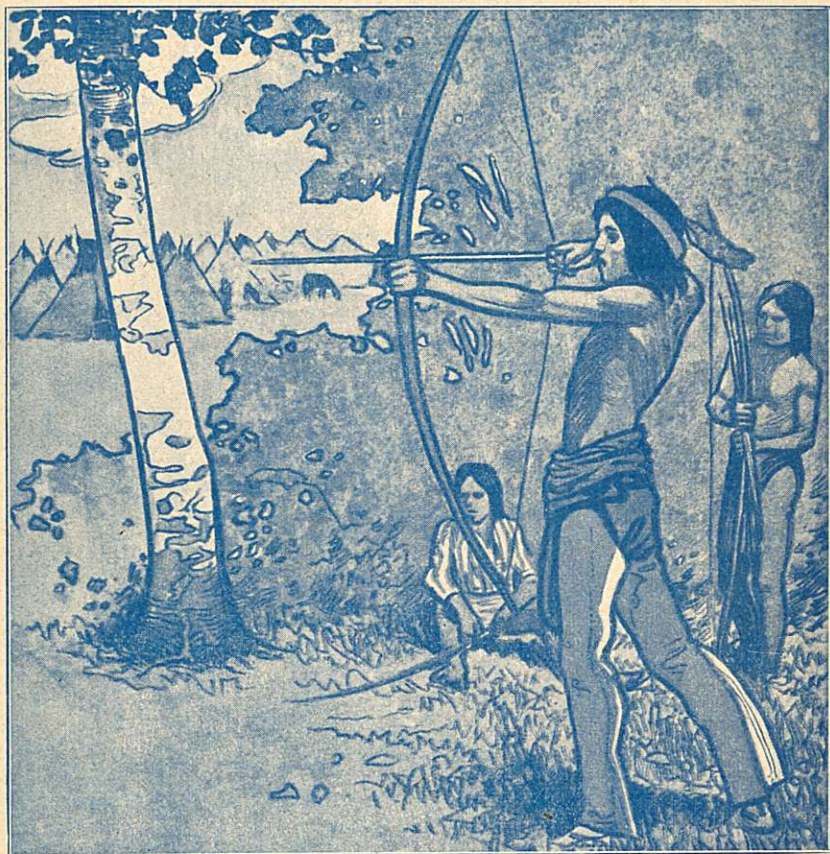

INTIAANIPOIKA

Kirjoittanut CH. A. EASTMAN

N:o 35

MAILTA JA MERILTÄ

25 piä

SEIKKAILUJA · KERTOMUKSIA · KUVAUKSIA NUORISOLLE

*** Toimittanut TEUVO PAKKALA ***

Kustannusosakeyhtiö Otava · Helsingissä

MAILTA JA MERILTÄ 35

INTIAANIPOIKA

POHJOIS-AMERIKAN
AARNIOMETSISSÄ

KIRJOITTANUT

CH. A. EASTMAN (OHIJESA)

Esipuhe.

Pohjois-Amerikan intiaani on epäilemättä ollut korkeammalla kehityskannalla kuin yksikään toinen pakanallinen ja sivistymätön kansa. Sitä todistavat sekä hänen erinomaisen hyvin kehittynyt ja vastustuskykyinen ruumiinsa että myöskin hänen melkoiset henkiset lahjansa. Mutta valitettavasti ei sellaisia vapaita, luonnollisia olentoja enää ole olemassa. Intiaanit, jotka asuvat hallituksen muodostamissa piirikunnissa,¹ kuvastavat ainoastaan heikosti entisten sukupolvien kuntoa.

Seuraavat kuvaukset esittävät lapsuudenajasta viidenteentoista ikävuoteeni saamiini kokemuksia ja vaikutelmia. Olen kirjoittanut ne etusijassa pikku poikaani varten antaakseni hänelle jonkinlaisen kuvan raskasvaiheisesta ja seikkailurikkaasta nuoruudestani. Hän itse on liian myöhäisen ajan lapsi voidakseen välittömästi ottaa vastaan villin elämän vaikutelmia.

Hänelle, Ohijesa toiselle, omistan hartaalla halulla ja rakkaudella tämän kirjani.

Toht. Charles A. Eastman (Ohijesa).

¹ Yhdysvaltain hallitus on määrännyt intiaanien asuinsijoiksi piirikuntia, joita valkoihoiset toistaiseksi eivät saa viljellä. Piirikuntien hallintoa hoitaa paikallakunnalla oleva hallituksen edustaja, jolla on apunaan intiaaneista kokoonpantu, enimmäkseen varsin luotettava poliisijoukko.

Hakada—»Surkuteltava Viimeinen».

Intiaanielämä! Minkä vapaudenmaailman tämä sana loihtiikaan jokaisen pojan sieluun! Rinta riemua hehkuen seuraisi varmaankin jokainen nuori sydämensä salaperäistä kaipuuta ja heittäytyisi hetkeksi villin elämän iloihin ja kärsimyksiin, nimittäin sellaisiin, jollaisiksi hän itse on ne uneksinut. Minä olen nauttinut nuoruudessaani tätä elämää, joka päivä on ollut todellista metsänkäyntiä ja todellista metsänriistaa! Kaukana metsissä, maailman meitä näkemättä ja kuulematta suoritimme usein uskonnollisen tanssin esittäen vanhempia sukulaisiamme, sellaisia kuin »Urhoollinen Puhveli», »Seisova Vapiti», »Korkealentoinen Haukka», »Satumainen Karhu»¹ y. m. Me maalasimme itsemme isiemme ja esi-isiemme tapaan ja jäljittelimme heitä uskollisesti pienimpiin yksityiskohtiin asti, olivathan mallit joka päivä silmiemme edessä.

Mutta näytteleminen ei ollut ainoa taitomme. Me tutkimme myöskin innokkaasti luontoa, koetimme perehtyä eläinten oloihin ja tapoihin yhtä suurella tarkkuudella kuin te konsanaan syventymällä kirjoihinne. Kansamme sankarit olivat esikuviamme, joita me jäljittelimme leikeisämme ja joiden kaltaisiksi me tahtoimme tulla.

Kukaan ei osaa käyttää viittä aistiaan paremmin kuin erämaan lapsi. Haistimme, makumme ja tuntomme, kuulomme ja näkömme — kaikki ne olivat kehittyneet yhtä korkealle, ja muistimme me harjoitimme äärettömän tarkaksi. Ajatellessani ensimmäistä kasvatustani täyttää nytkin mieleni lämmin kiitollisuudentunne.

Sioux-heimolla² on peritty tapa, jonka mukaan pojan — maailmaan tulevan soturin — syntyessä tulokkaan sisarusten on tehtävä jokin rohkea työ. Hänen veljiensä täytyi heittäytyä päistikkää veteen tahi talvisaikaan piehtaroida alasti lumessa. Jolleivät he olleet vielä kyllin suuria, tehdäkseen itse jonkin tempun, valeltiin heidät vedellä. Sisar pistettiin mitta mutkitta veteen umpisukkulaan. Minunkin veljeni ovat usein nauraen kertoneet, miten he olivat juhlineet minun ilmoilletuloani.

Olin nuorin raukka viidestä lapsesta, jotka kohta syntymiseni jälkeen jäivät äidittömiksi. Siksi³ minun täytyi pitää nimi »Hakada»,³ joka merkitsee: »Surkuteltava Viimeinen», kunnes kykenen ansaitsemaan

¹ „Satumainen karhu“ on Dakotan satujen mukaan karhu, jolla on yliluonnollisia ominaisuuksia.

² Sioux (lue: sjuu) nimitystä käytetään Amerikassa tavallisesti dakota nimityksen asemesta. Dakota oli suuri, seitsemään eri heimoon hajaantunut soturi ja metsästäjäkansa, joka asui muinoin nykyisen Minnesotan suurilla metsäalueilla ja suureksi osaksi nykyisen Dakotan ja Montanan preerioilla eli ruohoaavikoilla.

³ Dakota-kansan keskuudessa oli lapsilla heidän pieninä ollessaan määrätty nimet. Vanhimman pojan nimi esim. oli aina Tshaske, vanhimman tyttären Winona (lue: uinona), kolmannen pojan Hakada eli Hake.

itselleni arvokkaamman ja soveliaamman. Toiset lapset pitivät suureksi surukseni minua enimmäkseen vain leikkikalunaan.

»Pyhän järven» ja »Lehtimajanasukkaiden» liitot pitivät äitiäni kaunottarena. Kun hän minun syntyessäni makasi vaarallisesti sairaana, sanoi eräs taikuri,¹ joka oli häntä hoitamassa: »Uusi taikuri on syntynyt, mutta äidin täytyy kuolla, annettakoon pojalle nimeksi 'Tenhokas Taikakalu!'» Nopeasti kuitenkin eräs läsnäoleva keskeytti hänet huomauttamalla, että lapsen sedällä oli jo se nimi. Ja niinpä minua nimitettiin ainoastaan »Hakadaksi».

Kaunilla äidilläni — häntä nimitettiin usein sioux-heimon puolijumalattareksi — oli, kuten jälkeensä jääneet kertovat, kaukaasialaisen rodun tuntomerkit, lukuunottamatta hänen tuuhea tukkaansa ja syvämustia silmiään. Hän painoi minut kuollessaan rinnalleen ja kuiskasi samalla anopilleen: »Annan lapseni sinun kasvatettavaksesi. Äidilläni en voi uskoa häntä, hän löisi hänet laimin ja jättäisi pian kuolemaan.»

Nain n, jolle nämä sanat lausuttiin, oli hinteläkasvuinen, ikäisekseen hyvin uuttera — hän täytti näet silloin kuusikymmentä vuotta — hyvä ja älykäs. Äitini arvostelu omasta äidistään oli hyvinkin oikea, sillä kohta hänen kuolemansa jälkeen tämä vanha nainen saapui selittäen Hakadan olevan liian nuoren voidakseen elää ilman äitiä. Hän lupasi odottaa, kunnes kuolisin, saadakseen sitten haudata minut äitini hautaan. Toinen isoäitini oli luonnollisesti hyvin pahoillaan moisesta tarjouksesta eikä suostunut antamaan minua hänen huostaansa.

Jokaista intiaanipoikaa pidettiin, kansan tapojen mukaan, kehossa, jonka voi helposti ottaa mukaansa. Neljännestä vailla metrin pituiseen ja noin kolmanneksen levyiseen lautaan oli kiinnitetty messinkinauloilla runsaasti koristeltu, ylhäältä avoin säkki, jonka voi sulkea hirvennahkahihnoilla. Lapsosen hartioitten kohdalle oli kiinnitetty suojuspuut, jottei pienokainen kehdon kaatuessa loukkaantuisi. Näihin suojuspuihin oli joskus asetettu kaikenlaisia ihmeellisiä leikkikaluja, kuten nauhasta riippuvia taiteellisesti veisteltäviä luupalasia, hirvenkavioita y. m. s., jotka kalisivat pienimmästäkin liikkeestä.

Sellaisessa oikeassa kehossa minä elin, nukuin ja leikin ensimmäiset elinkuukauteni. Lautavuoteineni minut sidottiin teltan seipäaseen tahi ripustettiin puunoksaan siksi aikaa kun isoäitini hakkasi halkoja. Sellaisessa hän kantoi minua selässään tahi ripusti varsin mukavasti toisen samanlaisessa kehossa olevan lapsen kanssa ponihevosen satulaan siten, että molemmat kehdot tulivat tasapainoon.

Isoäitini oli kuin ihme heimomme nuorille tytöille. Hän näytti nyt olevan yhtä onnellinen Hakadastaan kuin aikanaan esikoisestaan, hänen

¹ Taikurit tahi shamaanit kykenivät lääkitsemään, samalla kun olivat yhteisen kansan ja korkeampien voimien välittäjiä, joihin he koettivat vaikuttaa rukouksilla, manauksilla ja uhreilla. He vastasivat korkeampien kansojen pappeja ja lääkärejä.

isästään. Miten hän hoiti ja vaalikaan minua! Miten suurella taidolla ja uhraantuvaisuudella hän piti huolen kaikista tarpeistani! Yksinkertaiset vaatteeni ja sirot mokkasiinini ¹ hän valmisti aina itse.

Untshida (isoäiti kulta) oli hyvä laulajatar. Milloin Hakada heräsi varhain aamulla, koetti hän nukuttaa häntä uudelleen seuraavantapaisella kehtolaululla:

Oi, sydänkäpy, nuku, nuku,
 etääll' on Chippewayn ² suku,
 nyt nuku, nuku, lapsi oi!
 Ja ole mies sä päivän koissa,
 on yöllä vihollinen poissa,
 mut konsa aamu valkeaa,
 niin sotakutsu kajahtaa.
 Oi, nuku, hento, helmaan yön,
 uus päivä tuopi uuden työn,
 nyt nuku, nuku, lapsi oi!

Dakota-naiset olivat tottuneet hakkaamaan itse polttopuunsa metsässä ja tuomaan ne kotiin, sitäpaitsi heidän täytyi tehdä suurin osa raskaita maatöitä. Se oli naistentyötä. Miehet olivat kaikki päivät metsästävässä, sillä heidän täytyi hankkia perheelle tarpeelliset liharavat. Isoäitini lähtiessään puita hakkaamaan otti hyvin usein minut mukaansa ja ripusti työn ajaksi kehtoni villiin viiniköynnökseen tahi puunoksaan, jotta hiljainen tuulenhenki saisi minua keinutella.

Myöhemmin minulle kerrottin, että sellaisissa tilaisuuksissa usein oravat ja linnut pitivät kaikenlaisia neuvotteluja vierailta kielillä. Satuipa kerran, että nukuin kehossa sen keinuessa noin kahden metrin korkeudella maasta. Untshida oli keräämässä koivunkuoria. Silloin orava näki hyväksi kiivetä kehtoni suojuspuulle ja ruveta siinä nakertamaan pähkinää pudotellen ateriansa jäännökset silmilleni, niin että minä luonnollisesti heräsin. Huusin niin kauheasti, että se nopeasti pakeni toiselle oksalle ja sieltä torui minua niin kiivaasti, että vastasin siihen vielä kauheammalla huudolla. Vihdoin Untshida riensi apuun karkoittaen tunkeilevan vieraan. — Ja miten usein myöskin linnut lihoittelivat kehtooni tekemään kanssani tuttavuutta!

¹ Mokkasiini on intiaanien käyttämä tohvelin kaltainen, villin eläimen nahasta valmistettu kenkä, jonka muoto eri heimojen keskuudessa on usein hyvin erilainen. Melkein kaikki heimot koristavat mokkasiininsa kirjailemalla niitä värillisillä piikkisianharjaksilla tahi helmillä.

² Chippeway- (lue-tshipinei-) eli ojibway-heimo, joka oli dakota-heimon perivihollinen, kuuluu algonkinien suureen kansaperheeseen ja asui Yläjärven ympärillä olevilla avaroilla metsäalueilla. Sillä oli kaarevat, puunkuorilla tahi turpeella peitetyt vigvamit eli vigi-vamit, kun taas dakota- eli sioux-heimon keilan muotoiset majat olivat katetut nahalla tahi palttinakankaalla.

Ravintoni tuotti hyvälle kasvatusäidilleni ensimmäiset huolet. Hän keitti jonkin verran villiä riisiä, jauhoi ja sekoitti sen metsänriistaliemeen tai survoi kuivattua metsänriistaa jonkinlaiseksi jauhoksi, kaatoi siihen vettä ja sekoitti paahdettua, hienoksi survottua maissia. Tämä villistä riisistä, hienoksi jauhetusta metsänriistasta ja maissista valmistettu liemi oli minun pääravintoni. Mutta sittenpä minulle puhkesikin hampaat paljoa varemmin kuin valkoisille lapsille. Päästyäni näin pitkälle kelpo hoitajani hankki minulle jonkin verran vaihtelevampaa ruokaa, ja minä pidin itse huolen sen hienontamisesta.

Lähdettyäni ensi kerran kehdoistani osasin melkein heti paikalla juosta, kuten isoäitini myöhemmin minulle kertoi. Hän alkoi siitä lähtien kääntää huomiotani luontoon. Milloin kuulin linnun laulavan, mainitsi hän minulle sen nimen.

»Hakada, kuuntele sheshokaa, muuttorastasta! Se houkuttelee toveriaan, jolle se on löytänyt jotakin hyvää syötävää.» Tahi: »Kuunteleppa upihanskaa, koirasrastasta, se laulaa kaikkein kauneinta lauluun pikkuvaimolleen.» Milloin virginialainen kehrääjä väsymättä lauloi metsässä, kivenheiton päässä teltastamme, sanoi hän: »Hiljaa, siellä saattaisi olla ojobway-heimon vakooja!» Herätessäni yöllä sanoi hän: »Älä huuda! Hinakaga, pöllö, katselee sinua puusta.» Peitin silloin pääni, uskoin näet ehdottomasti isoäitiäni, joka juurrutti minuun kauhean käsityksen tästä linnusta. »Kerran pieni poika seiso i teltan ulkopuolella ja huusi armottomasti äitiään. Silloin hinakaga hyökkäsi hänen kimppuunsa, tarttui häneen ja vei hänet mukanaan puuhun.» Oli yleisesti tunnettu, että intiaanien vakoilijat sotaretkellään matkivat pöllön huutoa.

Intiaanilapset olivat kasvatettuja siten, että he yöllä tuskin ollenkaan huusivat. Se oli välttämätöntä heidän elämässään, jota uhkasivat niin monenlaiset vaarat. Pienenä lapsena menin tavallisesti nukkumaan lintujen keralla ja heräsin taas niiden nousuaikana. Pian se tuli elintavakseni. Erityisistä syistä minun tuli edelleen noudattaa samaa tapaa, sillä intiaanin täytyy nousta varhain. Metsästäjänä hän löytää saaliinsa parhaiten päivän koittaessa. Sotaretkillä olevat heimot tekevät hyökkäyksensä enimmäkseen varhaisena aamuhetkenä, ja sitäpaitsi suurille vaellusretkille lähdetään aina ennen päivänsarastusta, jotta voitaisiin kulkea vilpoisessa aamuilmassa ja vihollisen huomaamatta.

Jo pienimmätkin lapset totutettiin vaitioloon ja rauhallisuuteen. Tämä oli erityinen piirre intiaanien luonteen muodostamisessa ja kasvatuksessa. Niin he arvelivat laskevansa parhaan perustan itsensähillitsemise le ja kärsivällisyydelle, — ominaisuuksille jotka olivat erittäin tärkeitä sekä soturille että metsästäjälle. On tosin aikoja, jolloin kansamme heittäytyy hillittömiin iloihin ja nautintoihin, mutta yleensä eletään vakavasti ja siivosti.

Miten hauska lapsuuteni olikin, miten se oli täynnä elähdyttäviä vaikutelmia! Jo aikaisin minussa heräsi seikkailujen ja urotöitten halu, ja soturia kaunistavan kotkansulan arvon minä aavistin jo varhain lapsena.

Kerran kaksivuotiaana, yksin ollessani, otin setäni kotkansulkatöyhdon, revin siitä kaikki sulat ja koristin sillä sekä itseni että koirani. Sangen nuorena oli ympärilläni sykkivä elämä tehnyt minuun vaikutuksensa, ja mitä hartain haluni oli kehittyä mieheksi, joka kykenee täyttämään kaikki sen vaatimukset.

Lapsuuteni puutteet ja vaivat.

Varhaisimmat, seikkailurikkaimmat lapsuusmuistoni liittyvät ratsastusretkeen, jonka tein ponin selässä. Serkkuni, pikku tyttö, oli pistetty pussiin ja solmittu satulaan riippumaan. Mutta tasapainon saamiseksi ei nyt auttanut muu kuin pistää minut toiseen pussiin pitämään lasta oikeassa asennossa. En pannut ollenkaan vastaan, koska sain pitää hauskaa pikku tytön kanssa, kunnes jouduimme syvään lumi-kinokseen, mihin elukka parka tarttui kiinni ja kaatui. Siihen ilomme loppui.

Täten lapsien kuljetus talvisin tapahtui tarkoituksenmukaisesti ja yksinkertaisesti. Olipa ilma miten kylmä hyvänsä, turkiksilla vuoratun säkin asukas oli tavallisesti varsin hyvässä suojassa — niin ainakin minä ajattelin. Luulenpa saaneeni kokea kaikkia intiaanien vaarallisia ajoneuvoja, ja jo poikasena nautin koira-purilasmatkasta siinä missä muutkin. Purilaat oli kyhätty kahdesta pitkästä seipästä, joiden alemmat, paksummat päät sidottiin yhteen ja kiinnitettiin joko hevosen tahi koiran selkään. Ylemmät, ohuemmat päät viilettivät maata, kahden puolen eläintä. Aivan hevosen taakse molempien aisojen väliin oli kiinnitetty tasainen, pitkulainen, puukehyksinen ja puusta punottu, raakanahalla sisustettu kori. Siihen asetettiin raskaimmat tavarat, teltanpeitto, lapset tai vanhat, jotka olivat niin heikkoja, etteivät voineet kulkea jalkaisin eikä hevosen selässä vaeltavan karavaanin mukana.

Sellaiselle retkelle saattoi lasten kanssa lähteä ainoastaan kesäisin, koska koirat olivat usein hyvin epäluotettavia ja tavantakaa saattoivat lapset vaaroihin. Kuumun ja pitkän marssin jälkeen saattoivat ne nähdessään veden kokonaan unohtaa velvollisuutensa. Naisten kirkunasta ja torumisesta huolimatta uivat muutamat aina kuormineen vilpoisaan jokeen, ja minäkin sain siten monasti vasten tahtoani kylmän kylvyn.

Kauhean intiaanikapinan puhjetessa Minnesotassa Amerikan hallitusta vastaan olin noin nelivuotias. Yleisessä sekamelskassa me pakenimme Brittiläiseen Kolumbiaan. Matka on vielä koko perheemme tuoreessa muistissa. Valkoiselta farmarilta otettiin härkäpari ja avoimet vaunut meitä kuljettamaan.

Miten ihastunut olinkaan kuullessani, että saamme matkustaa niin viisaan näköisten eläinten vetäminä komeiksi maalatuissa vaunuissal. Nämä uudet nelijalkaiset ajopelit näyttivät minusta elävältä olennotla, varsinkin kun ei ollut mitään akselinvoidetta, ja pyörät vikisivät kuin siat.

Veljistäni oli oikein ruhtinaallista huvi usta hypätä maahan vaunujen pyöriessä, ja vanhemmat saavuttivat siinä pian suuren taituruuden. Viimein minäkin rohkaisin mieleni ottaakseni osaa tähän urheiluun. Se että he hypätessään ottivat pyörästä kiinni näytti minusta aivan luonnolliselta, ja niinpä minä aivan huolettomana laskin siihen jalkani. Mutta voi kauheaa, ennenkuin ehdin tajuta mitä tapahtui, olin jo pyörien alla. Jollei naapurini olisi ollut aivan takanamme, niin seuraava valjakko olisi ehdottomasti ajanut ylitseni.

Sellainen oli kulttuurijajopeleistä saamani ensimmäinen kokemus! Suutuin sydämeni pohjasta valkoisen miehen valjakkoon ja päättelin, että koirapurilaat olivat minulle paljoa paremmat. Minulle tuotti suurta huojennusta se, että jouduimme yhä kauemmaksi niistä, jotka rakensivat noin vaarallisia ajopeliä, sillä mieleenikään ei juolahtanut, että olin yksin syyppää onnettomuuteeni. Matkaa jatkettaessa minua ei enää saatu menemään vaunuihin, ja olin iloinen niiden vihdoin pysähtyessä Missourin rannalle.

Kesällä Minnesotan kapinan jälkeen kenraali Sibley ajoi joukkojamme takaa joen toisenpuoleiselle rannalle. Missouri on koko maailman petollisimpia jokia. Nykyaikainen hyvä aluskaan ei ole varma sen epäluotettavissa pyörteissä. Meidän täytyi kulkea sen poikki puhvelinnahkaveneissä, jotka olivat pyöreät kuin pytyt.

Uatshitshun'it¹ — tämä oli valkoisten miesten nimitys — hyökkäsivät suuressa joukossa kivääreineen kimppuamme, ja soturienne käydessä taistelemaan heitä vastaan ohjasivat vanhukset ja naiset pajarunkoisia aluksiamme. Niitä lykättiin uiden tahi kahlaten toiseen rantaan, työ saatettiin suorittaa myöskin ponien avulla. Ei ollut mikään helppo tehtävä suojella kaatumasta tällaista alusta, jonka lastina oli tavaroita tahi avuttomia lapsia.

Pakoa jatkaessamme sidottiin meidät, pikku olennot, hihnoilla satulaan tahi joku vanhempi henkilö otti meidät eteensä hevosen selkään. Me kärsimme pitkillä yömarseilla, jommoisia oli tehtävä, jotemme joutuisi sotamiesten käsiin, tuntuvasti riittävän unen ja ravinnon puutetta. Ateriat tuli nauttia ripeästi, osittain satulassa. Vettä ei aina ollut saatavissa. Sitä säilytettiin sisälmyksistä tehdyissä pusseissa tahi kuivatuissa eläimen rakoissa. Meidän täytyi kulkea vihamielisen heimon maan läpi ja olimme tällä matkalla yöt päivät suuressa jännityksessä. Ainoastaan noudattamalla äärimmäistä varovaisuutta saatoimme olla turvassa.

¹ Sanalla uatshitshun, s. o. henget, dakotat nimittävät kaikkia valkoihaisia, koska he joutuessaan ensi kerran (1680) heidän yhteyteensä pitivät heitä yliluonnollisina olentoina.

Eräänä päivänä yllätti meidät lähellä Kanadan rajaa toinen vihollinen: preeriavalkea¹. Nyt olimme saarroksissa. Nopeasti sytytettiin vasta-
valkea, ja henkemme oli pelastettu.

Mutta pahin tämän talven kokemus oli lumimyrsky, joka kohtasi meidät retkellämme. Perhekunnat hautautuivat lumeen mikä minnekin. Päivän ja yön olimme kokonaan lumen peitossa. Vahtia pitävä setäni pisti pitkän sauvan meidän viereemme pöyryäksessä yhteydessämme ja antaakseen merkin myrskyn tauottua. Meillä oli joukko puhvelinahkoja, ja lumi piti meidät lämpiminä, vaikka se kaiketikin painoi jonkin verran. Hetkisen kuluttua muodostui ympärillemme onteloita, ja me tunsimme elämämme niin mukavaksi kuin sellaisissa oloissa saattaa tuntea.

Seuraavana päivänä myrsky lakkasi, ja me huomasimme suuren puhvelilauman melkein edessämme. Nopeasti lapioimme itsellemme tien, ammuimme muutamia puhveleja ja nautimme virkistykseksemme oivan päivällisen.

Mutta joskin olin äiditön ja koditon, niin onnettomaksi en kuitenkaan tuntenut itseäni. Vaeltamisemme paikasta paikkaan tuotti meille monia riemuja, mutta saattoi myöskin meidät alttiiksi lukuisille vaivoille ja onnettomuuksille. Sattui sekä yltäkyläisyyden että kaikkein suurimman puutteen aikoja, monasti pelastuimme hädin tuskin kuolemasta. Villien elämä on kaikkein vaikein esikevällä. Nälänhädät sattuvat melkein aina siksi vuodenajaksi.

Intiaanit ovat kärsivällistä ja lujasti yhteenliittynyttä kansaa. Heidän rakkautensa toisiinsa on voimakkaampi kuin yhdenkään toisen luonnonkansan. Jollei asianlaita olisi niin, luulen että he nälänhädässä olisivat muuttuneet ihmisryöjiksi. Valkoihoiset ovat joskus suuressa hädässä surmanneet ja syöneet toverejansa. Intiaaneille tämä olisi aivan mahdotonta. Nälänhädässä täysikasvuiset usein alistuvat äärimmäiseen kieltäytymiseen säilyttääkseen lapsille elintarpeita mahdollisimman kauan. Intiaanit kestävät ravinnotta melkoista kauemmin kuin muut kansat.

Kerran sain kokea tällaisen vaikean kevään. Usein meillä ei ollut päiväkausiin mitään syömistä. Muistan varsin hyvin, miten kerran kuuden pienen linnun piti riittää kuudelle perheelle aamiaiseksi, jota ei seurannut päivällistä eikä illallista. Niin karvaalta kuin minusta tuntuikin, sain tyytyä ainoastaan pieneen siipeen. Pian sen jälkeen yllätimme kuitenkin puhvelilauman, ja silloin ei enää muisteltu nälkää eikä hätää.

Sellaista oli villien intiaanien elämä! Kun saatiin metsänriistaa ja aurinko paistoi, joutui edellisen talven hätä ja tuska pian unohduksiin. Tuskin kukaan huolehti tulevaisuudesta. Intiaani on luonnonlapsi ja saa silloin tällöin ankaran rangaistuksen huolimattomuudestaan. Siitä

¹ Kulovalkea heinäeroilla. Paras keino suuria preeria- ja metsävalkeita vastaan oli n. s. vastavalkea, s. o. asunnon tahi leiripaikan ympärillä oleva kuiva ruohikko ja metsikkö sytytettiin palamaan, niin ettei suuri, enimmäkseen myrskyssä hurjaa vauhtia eteenpäin kiihtävä valkea saanut enää niillä paikoilla ravintoa.

huolimatta hän jää ajattelemattomaksi ja huolettomaksi. Miten paljon huolenpito ja harkitseminen voisikaan lieventää hänen vaivojaan!

Kesän runsauden kestäessä ei kukaan ole häntä onnellisempi. Vapaa ravinto — vapaa asunto — kaikki vapaata! Kaikki yhtä rikkaita kesällä, kaikki yhtä köyhiä talvella! Hänellä oli yleensä hyvä terveys, ja kärsimyksiä oli vähemmän kuin nykyisin. Miten suuresti nuoriso nauttikaan vapaasta elämästään, jommoista melkein kaikki pojat uneksivat ja jonka he valitsivat, jos voisivat ja uskaltaisivat.

Usein toiset heimot hyökkäsivät kimppuumme, jonka vuoksi meidän täytyi aina olla varoillamme. Muistan miten kerran leiriimme tehtiin yöllinen hyökkäys. Kaikki ponimme pakenivat, ainoastaan muutamat saatiin uudelleen kiinni, jonka vuoksi meidän täytyi vastedes käyttää vaellusretkillämme koirapurilaita.

Toisena talvena Minnesotassa kärsimämme tappion jälkeen petti eräs Winnipegissa olevaan Yhdysvaltain hallitusvirastoon kuuluva sekarotuinen isäni, kaksi vanhempaa veljeäni ja useita muita intiaaneja. Koska minä silloin olin setäni kanssa maan toisessa ääressä, jouduin kymmeneksi vuodeksi isästäni erilleni. Koko tämän ajan pidimme häntä kuolleen ja haudoimme mielessämme kostonajatuksia valkoihoisia kohtaan.

Tehdon kertoa jotakin tästä sedästä, isäni veljestä, joka oli monta vuotta opettajani ja kasvattajani. Hän oli pitkä, hyvin roteva ja hartiakas, ja Brittiläisen Amerikan sioux-heimo piti häntä parhaana metsästäjänään ja urhoollisimpana soturinaan. Siellä hän elää vieläkin, koska en ole tähän päivään asti voinut taivuttaa häntä palaamaan Yhdysvaltoihin.

Hän on oikea intiaanityyppi, seuraa vierova, mutta luotettava ja urhoollinen. Hänellä ei ole monia periaatteita, mutta vähiään hän noudattaa ankarasti.

On ihmeellistä, että lapset yleensä saattavat kasvaa miehiksi jokapäiväisissä vaivoissa ja kärsimyksissä. Heikko, sekä kesäksi että talveksi huonosti pystytetty »tipi» — telta — oli ainoa suojamme kylmää ja myrskyä vastaan. Sellainen telta oli katettu koivunkuorella tahi nahalla ja myöhemmin myöskin kankaalla.

Muistan aikoja, jolloin jäimme kokonaan lumen peittoon ja ainoastaan vaivoin saimme polttoaineita. Kerran olimme ankaran lumimyrskyn vuoksi kolme päivää ilman tulta. Sellaisia tapahtumia pidettiin aivan luonnollisina, ei niitä tuskitelu eikä ihmetelty, tiedettiinhan, että myrsky taukoo, kun on aikansa myllertänyt.

Ennen saatoin kestää kylmää ja nälkää siinä missä toinenkin, nyt minusta jo yhden ainoan aterian puute tuntuu vastenmieliseltä. Suojelen huolellisesti jalkojani kastumasta, ikäänkuin en olisi koskaan elänyt villiä nuoruudenaikaani, jolloin kuitenkin saatoin olla tuntikausia likomärkinä vilustumatta. Siihenkin aikaan kun ravintoa oli runsaasti, täytyi meidän ajoittain paastota ja suorittaa raskaita, rasittavia harjoituksia

karaistaksemme ruumistamme tulevia ponnistuksia varten. Setäni kantoi tuntikaudet otusta hartioillaan pitämättä sitä minään erikoisena raskaana tehtävänä.

Olimme tottuneet syömään ainoastaan kahdesti päivässä, aamuisin ja iltaisin. Tämä sääntö ei ollut poikkeukseton. Vieraan tullessa tarjottiin tupakkaa ja ruokaa tahi molempia. Säännöllisesti kahdesti päivässä söivät miehet, etenkin nuoret; naiset ja lapset eivät olleet siinä asiassa yhtä tarkkoja. Siihen aikaan intiaanit tiesivät, että oikea miehuus, ruumiinvoima ja kestävyys riippuu kohtuullisuudesta syömisessä ja juomisessa sekä säännöllisistä harjoituksista. Nykyiset intiaanit näyttävät unohtaneen kaikki nämä elintavat.

Intiaanien sokerinkorjuu.

Nuoruuteni aikana alkoi sokerinkorjuu maaliskuun ensimmäisten saateisten päivien saapuessa. Tätä työtä tekivät etupäässä vanhukset, naiset ja lapset, miehet sitävastoin läksivät pyydystämään varhaiskevään turkiseläimiä.

Tärkeimmät ja tarpeellisimmat astiat siinä työssä olivat valtavat rauta- tahi messinkikattilat. Nämä täytyi ostaa tahi lainata, kaikki muut kojeet valmistettiin omin neuvoin. Mahlan kokoamista varten koverrettiin vaahterasta kanootin muotoinen säiliö. Lisäksi tehtiin pieniä lehmus-astioita tai tuohisia.

Kun nämä alkuvalmistukset olivat suoritettut, mentiin vaahter metsän keskellä olevaan kaarnamajaan. Se oli täynnä lunta ja syksyisiä lehtiä, jonka vuoksi meidän täytyi ensin käyttämistä varten puhdistaa se. Aivan sen lähelle oli pystytetty telta asuinsijaksi. Koko maa oli vielä vahvan lumen peitossa ja hanki niin kova, että se aivan hyvin kannatti. Tavallisesti mentiin ennen mahlan laskemista kaarnamajaan tekemään siellä valmistukset kaikessa rauhassa.

Isoäitini työskenteli näinä päivinä utteraan kuin majava — tahi myskirotta, kuten intiaani sanoisi. Tämä pieni, uttera eläin kokoaa usein suuret määrät syötäviä juuria talven varalle, mutta surullista kyllä, ryöstää tavallisesti joku intiaani sen putipuhtaaksi. — Milloin toivottiin hyvää satoa, tehtiin toinen, vieläpä kolmaskin kaukalo mahlan säilyttämistä varten. Myöhemmin metsästäjät käyttivät näitä kaukaloja kanootteina tahi soutuveneinä.

Viimeisen sokerinkorjuumme aikana Minnesotassa sattui ikävä yllätys. Isoäitini koversi juuri kirves kädessä kaikella utteruudella kaukaloa. Hänen vieressään seiso muuan nuorempi tätini. Kaikki me poikaset teroitimme innokkaasti nuolia isossa kaarnamajassa karkoittaak-

semme oravat ja maaratat, joita aina ilmestyi suuret määrät sinne, missä oli makeaa mahlaa. Siihen aikaan minä nuoruuteni vuoksi sain tyytyä pelkkään katselijan tehtävään, mutta miten sydämeni pohjasta olinkaen kaikessa mukana. Sattuipa silloin joku vuolaisemaan lastun liedessä olevasta pitkästä halosta. Innostuksessaan ei kukaan kiinnittänyt huomiotaan tähän asiaan, vaikkakin varsin hyvin tiesimme, ettei veitsi kädessä saa tulla lähelle palavia halkoja.

Äkkiä kuului u'koa kova parahdus, ja kaikki hyökkäsivät katsomaan. Oli sattunut tosiaankin vakava tapaus. Isoäitini kirves oli luiskahtanut ja osunut tätiini, joka seiso i hänen vieressään käsivarret ristissä rinnallaan, niin onnettomasti, että katkaisi häneltä ko'me sormea. Hyökätessämme esille alkoi vanha vaimo, joka oli huomannut, miten olimme vooleet lastun palavasta halosta, koväänisesti moittia meitä, uhkasipa antaa meille selkäänkin. Juttu tuntuu lukijoistani varmaankin kummalliselta, mutta sen selvittää helposti intiaanien taikausko, he kun uskoivat kohtalon näin rankaiseen tätiparkaa rikoksesta, jonka me muka olimme tehneet.

Isoäiti ei valmistanut ainoastaan kaukaloita, vaan myös kokosi suuren määrän polttoaineita pitääkseen tulen vireillä. Mahlan alkaessa juosta ei siihen ole enää aikaa. Äkkiä ilma lauhtui, lumi rupesi sulamaan. Minnesotan tuulet ja rankkasateet huuhtoivat sen pois. Nyt alkoi puiden koeteleminen. Naiset kulkivat levollisina puulta puulle ja iskivät jokaista puuta kirveellä nähdäkseen juokseeko niistä mahla. Puilla on, kuten ihmisilläkin, oma luonteensa, toiset ovat valmiit antamaan elämänsenteensä, toiset säästävät sen. Jokaisen puun alle asetettiin nyt tuohinen ja kirveellä iskettyyn haavaan kova lastu. Hiljaa mehu tikhui haavasta pieneen säiliöön, ensin pisaroittain, sitten yhä nopeammin.

Tavallisesti sokeria korjataan ainoastaan vaahterasta. Kuitenkin intiaani käyttää myöskin toisien puiden mehuja. Koivusta ja saarnesta saatiin tummavärisempää, jonkin verran katkeran makuista sokeeria, jota käytettiin lääkitymiseen. Eräästä vaahteralajista saatiin kauriinvalkoista sokeria, jolla oli ainoastaan yksi vika — sitä ei saatu koskaan kylliksi.

Kun naiset olivat koonneet tuohisiin mehun ja kaataneet sen kaukaloihin, sytyttivät he sokerihuoneessa valtavan valkean ja ripustivat sen ylle rivillisen kattiloita, jotka kaadettiin täyteen mahlaa. Mikä riemu pojansydämelle, kun kiehuva sokeri kattilassa porisi! — Jokaisella pojalla oli vartioitavana oma kattilansa, hänen oli pidettävä tuli vireillä ja katsottava, ettei sokeri kiehunut yli reunojen, ja vihdoin, mehun muuttua siirapiksi, pistämällä sitä lusikassa lumeen koeltava sen kelpoisuutta. Me koettelimmekin usein niin perinpohjaisesti, että ensimmäisenä, vieläpä toisenakin päivänä söimme kaiken minkä keitimme. Vasta siten kun olemme syöneet tätä herkkua kylliksemme, koveni isoäitini, sillä jonkin verran sokeria hän tahtoi säästääkin. Hän pani sitä erilaisiin astioihin, enimmäkseen tuohisiin, onttoihin putkiin, joskus myöskin

hanhen tahi ankan kurkkutorviin. Osa jauhettiin hienoksi ja kaadettiin raakanahkaiseen säi iöön. Kuten viisas emäntä ainakin, antoi hän sitä meille seuraavan kerran vasta kuukauden perästä, ja sitten vain erikoisissa tilaisuuksissa. Täten sokeria riitti koko vuodeksi. Picnimmät kapaleet säilytettiin herkkupaloiksi pikku lapsille. Sokeria nautittiin juhllallisissa tilaisuuksissa villin riisin, kuivatun maissin tahi survotun kuivan lihan kanssa. Kahvi, tee y. m. s. juomat olivat vielä silloin meille kokonaan tuntemattomat.

Jokaisella joka innokkaasti ajaa jotakin asiaa, on omat koettel muk-sensa ja vaivansa. Isoäitini erityisenä koettelemuksena sokerinkorjuun aikana olivat tuohisten raot. Oravat ja kaniinit käyttivät niitä hyväkseen, ja meistä, pikku väestä, tuli äkkiä varsin hyödyllisiä apumiehiä, sillä me ahdistimme nuolillamme pikku nakertajia mitä suurimmalla uutteruudella. Koko sokerivarasto oli meidän pyydystysaluettamme. Vanhempi veljeni toi säännöllisesti mukanaan kaniinin tahi pari, jotka me pistimme makoiisiin suihin.

Sokerinkorjuu kesti suunnilleen huhtikuun puolivälin, niin että palaavat muuttolinnut ehtivät saapua varastomme ympärille ihastuttamaan meitä viehkeillä virsillään. Usein kuljeskelin vanhempien veljeni keralla metsässä, vaikka olinkin silloin vain kolmi- tahi nelivuotias. Eräällä tällaisella retkellä menimme niin etäälle, etten voinut enää tulla pitemmälle mukaan, vaan sain kääntyä yksin takaisin. Seisoessani jälleen majamme edessä näin oravan istuvan puunoksalla kutsumassa puolisoaan. Mitenhän olisi, jos kaataisin sen pikku nuolellani!

Sanottu ja tehty. Hiljaa ja varovasti hiivin lähemmäksi, kiinnitin silmäni sievään eläimeen, olin juuri singahuttamaisillani nuoleni siihen, mutta samassa kuului sihisevä ääni jalkojeni juuresta. Kauhettava käärme oli edessäni kiemurassa ja valmiina hyökkäämään! Miten pian unohdinkaan silloin olevani soturi! Kirkkaisin kovalla äänellä ja kimposin taaksepäin, mutta maltoin kuitenkin pian mieleni ja katselin häpeissäni eteeni oliko ketään lähistössä. Mutta yhtäkaikki — tosi on tosi — minä vetäydyin takaisin kaatunutta puunrunkoa kohti, ja sen äärestä olisi voinut kuulla seuraavan itsepuhelun: »Jospa tietäisin, voiko käärme kiivetä puuhun!»

Eräänä päivänä, viimeisen kerran korjatessamme sokeria Minnesotassa, seisoin majamme edustalla katsellen lähenevää vierasta. Hän oli köyryselkäinen, vanha, valkohapsinen mies ja kantoi selässään suurta kinnikinik-kimppua (punaisia niittyniiniä, joita intiaanit käyttävät tupakan asemesta). Heitettyään taakkansa ovemente eteen tervehti hän meitä näillä sanoilla: »Teillä on erinomainen sokerinkorjuu!»

Hän oli isoisänsäni »Pilvenlonka», kotoisin erästä Calhoun- ja Harriet-järvien lähistöllä olevasta kylästä, jonka sijalla nykyisin ovat Minneapolisin esiseudut. Hän, silloisten murrosaikain luonteitten oikea perikuva, oli ensimmäinen sioux-päällikkö, joka lausui protestanttiset

lähetyssaarnaajat heimonsa keskuuteen tervetulleiksi. ¹ Hän oli suunnannut matkansa luoksemme, koska tahtoi meille ilmoittaa, että sinne tänne kiertelevä ojibway-heimo oli hyökännyt rauhallisten sokerinkorjaajain kimppuun ja surmannut heidät. Nämä tiedot eivät häirinneet vähääkään työtämme, täytyihän meidän joka tapauksessa käsittää joutuvamme joskus ojibwayjoukkojen uhriksi. Siitä huolimatta valtasi meidät kuitenkin jonkinlainen epämieluisuuden tunne, kunnes palasimme kyläämme tuod.n mukaanamme runsaan sokerisadon.

Leikki ja urheilu.

Intiaanipoika oli erämaan ruhtinas. Hänen pääasiallisena toimenaan oli metsästys, ja lisäksi hänen tuli harjoittaa joka päivä muutamia sota-temppuja. Muutoin hän sai käyttää aikansa aivan vapaasti.

Me suoritimme aina ripeästi sen, mikä välttämättä kuului päivän tehtäviin, senjälkeen saimme mielin määrin metsästää ja leikkiä. Kilpailimme keskenämme mitä suurimmalla innolla koettaen matkia sota- ja metsästysleikeissämme isiämme — jokainen tahtoi olla muita etevämpi.

Villi elämämme oli kyllä vaarallista, ja usein siinä sattui kauheitakin tapauksia, mutta se ei estänyt meitä antautumasta koko sielullamme urheiluihimme. Lähtiessämme aamuisin teltoistamme emme olleet varmoja siitä, heiluisiko päänahkamme illalla teltanseipään nenässä. Mutta näimmehän myöskin, miten hirvenvasikat hilpeinä hyppivät ja leikkivät, vaikkakin harmaat sudet jo vaanivat mäen takana hyökätäkseen niiden kimppuun ja repiäkseen ne kappaleiksi. Miksipä meidänkään laitamme olisi pitänyt olla toisin?—

Leikkiessämme harjoittelimme erikoisesti sitä, mikä myöhemmällä iällä muuttuu velvollisuudeksi, ja sitenpä leikkimmekin kuvastivat kansamme elämää ja tapoja. Kilpailimme siitä, kuka olisi taitavin jousen ja nuolen käyttäjä, ratsastimme kilpaa ponin selässä, juoksimme kilpaa, painiskelimme, uimme, löimme kiekkoa, pelasimme kanadalaista pallo-peliä, kävimme savipallosotaa, teimme hyökkäyksiä mehiläispesiä vastaan y. m.

Kokoontuessaan yhteen pojat jakaantuivat ryhmiin eri puolueiksi. Joku lähetti umpimähkään lentoon nuolen, jota kohti kaikki osanottajat samalla kertaa ampuivat nuolensa, ennenkuin ensiksi lähetetty ehtisi pudota maahan. Kukin koetti saada nuolensa seuraamaan ensiksi lähetetyn nuolen suuntaa ja lentoa, niin että se pudotessaan maahan tulisi mahdollisimman lähelle sitä.

Kauan emme yleensä tähänneet. Se olisi ollut tosielämässä epäkäy-

¹ Dakota-heimon keskuudessa alkoi ensimmäinen lähetystyö 19:nnen vuosisadan kolmannella vuosikymmenellä.

tännöllistä, sillä maali oli tavallisesti liikkuva, ja metsästäjä ajoi täyttä laukkaa ponin selässä. Siksi intiaanipoika ampui vapaalta kädeltä.

Uimaan ruvetessamme otimme tavallisesti ponimme yhteen iloon. Pienet pojat riippuivat sen hännässä eläimen leikitellen liukuessa eteenpäin. Milloin taas ponit eivät olleet likitienoilla, uimme me kilpaa tahi rakensimme itsellemme lautan risteillen sillä jä-viä ja jokia. Pelkurimaiset pojat pistimme tavallisesti umpisukkulaan tahi heitimme heidät syvään veteen, josta saivat molskia maihin miten paraiten pääsivät.

Intiaanien vanhoja leikkejä olivat kanadalainen pallo- ja hockey-peli, jossa palloa lyödään käyrällä sauvalla. Nämä pelit ovat saavuttaneet suosiota myöskin valkoihoisten keskuudessa.

Savipallosota oli rasittavaa ja vaarallista urheilua. Pehmeä savipallo pistettiin notkean pajuokein nenään, josta se kaikin voimin singahutettiin lentoon. Joskus, kun kummallakin puolella oli viitisenkymmentä tahi sataakin pelaajaa, syntyi varsin kiivas taistelu. Mutta milloin tarvittiin rohkeutta ja urhoollisuutta, silloin intiaanipoika ei koskaan häikäillyt.

Painiskeluja rakastimme suuresti. Kuuluu ehkä kummalta, kun keron, että niihin otti osaa suuri määrä poikia, jotka olivat jakaantuneet kahteen puolueeseen. Kilpailun alkaessa kukin valitsi itselleen vastustajan. Säännöt sallivat, että ne pojat, jotka istuivat, saivat olla katselijoina, mutta jokaisen, joka seisoi kilpapaikalla, täytyi ottaa itselleen vastustaja. Kukaan ei saanut lyödä kädellä, mutta säärin, jaloin ja polvin sai tyrkkiä miten hyvänsä. Se oli rasittavaa ajankulua — melkolailla amerikkalaisen jalkapallon pelin kaltaista. Todellista iloa siitä saattoi olla ainoastaan nuorille atleeteille.

Suurimpia urheiluhvituksiamme olivat hyökkäyksemme mehiläispesien kimppeun. Olimme tekevämme sotaretken ojibway- tahi jotakin muuta vihamielistä heimoa vastaan. Täydessä sotamaalauksessa me hiivimme varovasti pesää kohti. Kohotimme sitten äkkiä kauhean sotaulvonnan, teimme hyökkäyksen ja koetimme särkeä pesän. Mutta kaikesta päättäen mehiläiset olivat aina siksi varoillaan, ettemme koskaan voineet täydellisesti yllättää niitä, ja niinpä ne tavallisesti saivat saaliikseen yhtä monta päänahkaa kuin mekin. Milloin hyökkäys onnistui, suoritettiin sen kunniaksi päänahkatanssi.

Ollessani ensi kerran tällaisessa mehiläissodassa oli tappelussa mukana, paitsi minua, vielä kaksi muuta pientä alokasta. Etenkin toinen heistä oli tosiaankin vielä liian nuori ja hento ottaakseen osaa moiseen sankaritehtävään. Meidän satureillamme oli tapana kovaa huutamalla antaa tieto milloin vihollinen taistelukentällä kaatui tahi haavoittui, ja luonnollisesti me leikkiessämme matkimme sitä tapaa. Ystäväni, kutsun häntä nimellä Pikku Haava — koska olen unohtanut hänen oikean nimensä —, oli päässyt pesän ääreen vasta sitten kun se oli täydellisesti tuhottu. Mehiläiset olivat vastanneet hyökkäykseemme vastahyökkäyksellä ja hajoittaneet meidät kaikkiin suuntiin. Pienokainen ei kuiten-

kaan halunnut palata ilman sotakunniä, vaan hyökkäsi urhoollisena pesän kimppuun huudahtaen:

»Minä, urhoollinen Pikku Haava, surmaan nyt ylpeän vihollisen!»

Tuskin hän oli kuitenkaan ehtinyt lausua nämä sanat, kun hän kirjaksi ikäänkuin olisi päättä leikattu. Mutta vanhempi toveri huusi hänelle:

»Mene umpisukkulaan, mene umpisukkulaan!» Lähellä näet oli järvi. Hän totteli.

Kun me jälleen olimme kokoontuneet ja alottaneet tanssin, ei pieni poikanen uskaltanut tulla mukaan. Hänet katsottiin poissaolevaksi, sillä olivathan vihollisemme, mehiläiset surmanneet hänet. Pikku raukka! Hänen turvonneet kasvonsa olivat kovin murheelliset, hänen istuessaan puunrungolla ja katsellessaan häpeissään tanssiamme. Vaikkakin hän huolehti saattoi kuvitella olevana maansa puolesta kaatunut jalo vainaja, täytyi hänen kuitenkin myöntää huutaneensa, ja se hävetti häntä kovin.

Paitsi jo ennen mainittuja rauhallisia kisoja harjoitimme sotaisten toimien lomassa myöskin keihäänheittoa. Keihäänämme oli ohut riuku, jonka päähän oli kiinnitetty puhvelinsarvi-kärki. Tällaisia keihäitä heitimme tasaisilla lumi- tai jäälakeuksilla. Kaikkien leikkiin osaaottavien tuli heittää samasta paikasta, ja se, jonka keihäs lensi kauimmaksi, oli voittaja.

Talvisin laskettiin myöskin mäkeä. Tosin meillä ei ollut minkäänlaisia kelkkoja, ainoastaan kuusi tai seitsemän toisiinsa pitkittäin kiinnitettyä puhvelin kylkiluuta, mutta ne tyydyttivätkin täydellisesti tarpeemme. Monasti käytettiin myöskin ihmeteltävällä taitavuudella neljännesmetrin pituisia ja noin viidentoista senttimetrin levyistä puunkaarnaa. Toisessa päässä seisoen ja toisesta pitäen kiinni, kuoren sileä sisäpinta liukasta jäätikköä vasten, me laskimme suurella nopeudella jyrkkiä mäenrinteitä.

Luonnollisesti me joskus myöskin leikimme »valkoista miestä». Tietomme valkoihoisista olivat niukat, mutta sen me kuitenkin tiesimme, että he tullessaan toivat kaikenlaista hyvää ja vaihtoivat tavaroitaan meidän turkiksiimme. Tiesimme myöskin, että heidän kasvojensa väri oli vaalea, että heillä oli päässä lyhyet, mutta kasvoissa pitkät karvat, että heillä oli yllään takit, housut ja hatut ja etteivät he käyttäneet päivällä mitään viittoja, kuten me intiaanit. Suunnilleen sellainen oli kuva, jonka olimme saaneet valkoihoisista.

Pari kolme joukostamme me maalasimme vaalealla savella, panimme heidän päähänsä tilaisuutta varten valmistamamme valkoiset tuohihatut, rinnalle valkoista tuolta paidaksi ja muutimme muutoin heidän asunsa parhaan taitomme mukaan. Ja he toivat mukanaan tavaraa: valkoinen hieta oli olevinaan sokeria, villit pavut kahvia, kuivatut lehdet teetä, hieno multa ruutia, piikivet pyssynluoteja ja puhdas vesi vaarallista viinaa. Me annoimme näistä tavaroista pieniä linnuntöyhtöjä, oravan- ja kaniininnahkoja.

Tahtoessamme leikkiä puhvelinmetsästystä lähetimme preerioille muutamia hyviä juoksijoita, jotka saivat mukaansa pienet lihavarastot, pari yhtä tottunutta poikaa tuli heidän perästään koettaen ottaa heidät kiinni ja anastaa lihat.

Kerran harjoitimme tätä urheilua oikean metsästyksen aikana. Äkkiä, kesken leikkiämme, jättiläispuhveli hyökkäsi parveemme. Meillä ei ollut vähintäkään aavistusta siitä, että näin lähellä meitä metsästettiin, ja leikkimme päättyi suureen kauhistukseen. Kaikeksi onneksi oli metsä aivan lähellä, ja nuoren peltokanapoikueen tavoin me hävisimme mitä pikimmin puiden peittoon; toiset hiipivät pensaihin, toiset kapusivat suuriin puihin.

Villeihin eläimiin meillä oli erikoisrakkaus. Muutamat pojat olivat kesyttäneet ketun, karhun ja suden poikasia, hirven- tai puhvelinvasikoita ja kaikenlaisia lintuja. Minun suosikkini vaihtelivat. Kerran minulla oli karhunpoikanen, jonka kanssa tulin varsin hyvin toimeen. Kuitenkaan en tiedä, hankinko minä sille vaiko se minulle enemmän vihamiehiä. Se piteli pahoin jokaista poikaa, joka suututti minua, jonka vuoksi se rupesi herättämään käytöksellään pelkoa ja minua alettiin vihata sen satunnaisten pahojen töiden vuoksi.

Metsiä samoilemassa.

Hurmaava on intiaanimetsästäjän elämä. Se teroittaa ja ottaa valtaansa kaikki hänen aistinsa, sen saattaa liioittelematta väittää. Siitä hetkestä alkaen, jolloin hän jättää yksinkertaisen asuntonsa, sulautuu hänen vastaanottavainen henkensä luonnon lukemattomiin kauneuksiin ja ihmeihin. Mutta kiinnittäköönpä metsästys hänen huomionsa missä määrin hyvänsä, niin ei hän kuitenkaan koskaan unohda omaa vaa-raansa, jonka hänelle saattaa tuottaa vaaniva vihollinen tahi villi eläin.

Intiaanipoika on syntynyt metsästäjäksi. Jokainen askel, jokainen liike ilmaisee synnynäistä arvokkuutta, mutta myöskin aina valpasta varovaisuutta. Hänen moksasiinin suojaama jalkansa astuu yhtä kuulumattomia askelia kuin kissan samettikäpälä, hänen mustia, hehkuvia silmiään ei väistä mikään esine, ei lintu eikä muu eläin, joka niiden läheisyyteen joutuu.

Tuskin olin kolmivuotias, kun eräänä aamuna seisoin puhvelinnahkaketttamme edustalla katsellen lintuja jousi ja nuoli kädessäni. Äkkiä minussa heräsi surmaamisen ja metsästämisin halu kaikessa valtavuudessaan. Lintu lensi juuri pääni ylitse, sitten osui silmiini toinen, joka keinui herkällä oksallaan. Kaikki muu ympärilläni näytti unohtuneen, ensi kerran tunsin olevani metsästäjä.

Avoimilla preerioilla ja metsissä kasvaneiden intiaanilasten välinen eroitus oli melkein yhtä suuri kuin valkoivoisten keskuudessa kaupun-

kilasten ja maalaislasten. Preerioilla oli ainoastaan vähän pyydystettäviksi kelpaavia eläimiä, jonka vuoksi preeriantiaanit tunsivat luonnon epätäydellisesti. He olivat enimmäkseen hyviä ratsastajia. Ruumiillisesti he eivät kuitenkaan olleet kehittyneet metsien punaisen miehen veroisiksi.

Tulen me teimme piikiven, taulan ja iskukiven avulla. Mutta se ei ollut ainoa tulentekokeino. Joukko poikia asettui piiriin hangaten vastakkain kahta kääpäistä puuta, kunnes ne alkoivat kipinöidä.

Tavallisesti me kävimme metsässä yhdessä, mutta joskus saatoinkin käydä aivan yksinkin, jolloin sain selviytyä parhaani mukaan. — Saaliinamme oli enimmäkseen pikku lintuja, kaniineja, oravia ja metsoja. Milloin kaloja oli saatavissa, pyydystimme niitäkin. Ongensiimat olivat valmistetut villistä hampusta, hevosenjauhista tai suonista. Me pyydystimme kaloja siimoil'a, asetimme niille mertoja tai lävistimme niitä keihäillä, ammuimmepa myöskin joskus jousella ja nuolella. Monasti telkesimme puron ja ajoimme suuremmat kalat asianmukaisesti valmistamaamme pajukoriin.

Metsissä tarkastimme kaikkia elollisten olentojen jättämiä jälkiä, varsinkin milloin ne näyttivät meistä oudoilta. Jos lintu oli raaputtanut lehtiä tai karhu kiskonut aamiaiseksi maasta juuria, niin me pysähdyimme ja koetimme saada selville mihin aikaan se oli tapahtunut. Nähdessämme ison, vanhan puun, jonka kuori oli naarmutettu, teimme sen johtopäätöksen, että siellä asui tavallinen karhu tahi pesukarhupari. Silloin emme menneet tarpeettoman lähelle, vaan ilmoitimme asian kotona. — Tavallisesti me kohtasimme toisemme iltapäivällä ja vertailimme otuksiamme, tutustuaksemme niiden luonteenomaisimpiin tunnusmerkeihin. Metsästys oli meille samalla eläinten elämän tutkimista. Huomiomme kiintyi myöskin tarkasti toistemme kykyihin, ja me tiesimme sen vuoksi aina, kuka joukostamme oli paras metsästäjä. Mielipahalla täytyy minun tunnustaa, että me olimme linnuille jokseenkin julmia. Otimme näet usein niiden munat ja poikaset. Veljeni Tshatanna ja minä jouduimme kerran lintujahdissa vähemmän hauskaan seikkailuun. Ajellessamme takaa hanhen ja sorsan poikasia löysimme odottamatta kurjen pesän. Luonnollisesti olimme ylen riemastuneet onnestamme. Näimme kaksi jo melko suurta kurjenpoikaa seisovan jonkin matkan päässä pesästä. Molemmat vanhemmat seisivat lähellä mutaisessa matalikossa. Oli siipisadon aika, jonka vuoksi luulimme, etteivät ne uskaltaisi nousta kuivalle maalle. Niinpä rupesimme ahdistamaan nuoria lintuja, mutta koska ne jo juoksivat jokseenkin hyvin, kesti jonkin aikaa, ennenkuin saimme ne kiinni.

Mutta samalla vanhemmat olivat kuulleet poikastensa huudon ja riensivät niiden avuksi. Ne rupesivat vuorostaan ajamaan meitä takaa. Vasta vaarallisen ja kiivaan ottelun jälkeen saimme voiton raivokkaista eläimistä, mutta emmepä senjälkeen juuri hevin käyneet kurjenpesän kimppuun. Melkein kaikki linnut tekevät vastarintaa, milloin niiden

munia tahi poikasia uhataan, mutta aiheettomasti ne harvoin käyvät ihmisen kimppuun.

Joskus kapusimme korkeihin puihin pyydystääksemme kaikenlaisia lintuja, mutta pöllön poikasiin emme koskaan koskeneet, vaikka ne olisivat olleet maassa nenämme edessä. Pöllö on sellaisissa tiloissa erittäin vaarallinen.

Kerran koetin ottaa pesästään viheriätikan, mutta samalla käsivarteni tarttui puun koloon niin lujasti, etten voinut saada sitä pois käyttämättä veistä. Olimme kaukana kotoa, ja ainoa seuralaiseni oli pieni kuuro-mykkä toverini. Toista tuntia riipuin puussa ylen epämukavassa asennossa noin viidentoista jalan korkeudessa, kunnes toverini toi minulle veitsen, jolla saatoin vapauttaa itseni.

Parhaiten onnistuimme pyydystääksemme satimilla pikku eläimiä, joskin pyydystystapamme oli raaka. Me etsimme esim. joukon suuria, teräviä takiaisia ja siroittelimme niitä kaniinin vakomaisiin jälkiin. Aamulla tullessamme olivat pienet eläinraukat poluillaan aivan liikahattamatta. Ne eivät näet päässeet mihinkään, koska takiaiset olivat tarttuneet niiden jalkoihin. Kaniineja ja teeriä me pyydystimme enimmäkseen jousiansoilla. Sidoimme sellaisen lujasti kiinni nuoren puun notkaan latvaan, taivutimme sen polun kohdalle, asetimme ansan silmukan oikealle paikalle ja sidoimme koko laitteen vetosolmulla johonkin esineeseen. Kun kaniini pisti päänsä ansaan, kiskaisi se samalla vetosolmun auki, jolloin irralle päässyt puu singahutti sen ilmaan.

Preerialla me harjoitimme toisenlaista urheilua. Pyydystimme preeriakoiria joko jousiansoilla tahi jousella ja nuolella. Kerran muuan pikku poika asetti ansan preeriakoiralle ja pitää n langanpätkää kädessään asettui itse aukon suulle loikomaan. Pian hän tunki jotakin liikahtavan, kiskaisi langasta ja sai saaliikseen kalkkarokäärmeen. Tähän päivään asti on hänellä sen johdosta ollut nimenä »Hän pyydysti kalkkarokäärmeen». Sillä tavalla saimme usein uusia nimiä. Toisen kerran me leikkiessämme metsässä löysimme hirvenvasikan jäljet. Seurasimme niitä ja otimme kiinni nukkuvan eläimen. Koettaessamme kuljuttaa sitä pois potkaisi se takajaloillaan ja osasi muutamaan poikaan, jota sen jälkeen nimitettiin »Hirvenpotkaisemaksi».

Metsästysmatkoilla täytyi meidän itsemme valmistaa ruokamme. On kyllä totta, että intiaanit syövät raa'altaan suurten eläinten maksan ja muita ruumiinosia, mutta kaloja ja lintuja ne eivät koskaan syöneet keittämättä. Sammakkoa ja ankeriasta he yleensä eivät syö. Jahtiretkillämme jouduimme usein varsin kauas teltoistamme. Silloin teimme tulen ja keitimme osan saa istamme.

Tavallisesti me paistoimme itsellemme lihapaa'n hiilille pistetyssä kepissä tahi myöskin ilmivalkealla. Kalat ja linnut paistetaan paraiten suuren nuotion alle muodostuneessa tuhassa. Otimme järvestä tahi joesta tuoreita kaloja, sytytimme hietikkoon kelpo valkean ja kaivoimme eläimet syvälle hiekkaiseen tuhkaan. Samoin teimme myöskin linnuille,

mutta kostutimme kuitenkin ensiksi niiden höyhenet. Kun eläin oli kypsä, niin se kokonaan suomustettiin tahi kynettiin ja nyljettiin. Maukas liha säilytti siten kaiken voimansa ja mehunsa. Syödessämme me revimme lihat irti ja jätimme luut koskematta.

Kansamme osasi keittää padatta ja kattilatta. Suuri sisälmyskalvon palan pestiin huolellisesti, sidottiin neljästä kohdasta kiinni maahan pistettyihin keppeihin, jonka jälkeen siihen kaadettiin kylmää vettä. Tällaisiin astioihin pantiin lihat, joiden päälle asetettiin hehkuvia kiviä, niin että vesi pian rupesi kiehumään.

Tshatanna oli hyvä metsästäjä. Hän osasi kutsua naarashirviä ja vasikoita tuohensivulla, joka pingoitettiin kahden litteän kepakon väliin. Eräänä aamuna löysimme naarashirven ja sen vasikan jäljet, joista saatoimme päättää, että eläimet olivat noin tunti sitten juoksennelleet paikalla, sillä kaste oli varissut pois ruohikosta.

»Mitä nyt teemme?» kysyin. »Juoksemmeko takaisin kutsumaan setää kivääreineen?»

»Emme, emme!» huusi Tshatanna. »Eikös metsänriistaa ja puhveleja ole pyydy tetty paljoa ennemmin kuin kiväärejä olikaan? Me houkuttelemme sen luoksemme, ja kun se hölmistyneenä seisoo edessämme, heitän lassoani sen kaulaan.»

Hän o i tuskin ehtinyt aloittaakaan houkuttelemisensa, kun vasikka jo uskalsi tulla viidakosta ja seisoi edessämme kuvaakin kauniimpana. Minä rupesin kutsumaan, ja eläin hörästi tupakanlehden muotoiset korvansa minua kohti. Silloin Tshatanna heitti lasso. Eläin kirkaisi, hyppäsi korkealle ilmaan ja kaasi pojan kumoon. Yhä uudelleen se heittelehti epätoivoissaan, mutta vihdoin meidän kuitenkin onnistui viedä se lähimmän puun luokse ja sitoa siihen.

»Mene», sanoi veljeni minulle, »noutamaan elättimme, jotta näkisimme mitä ne tällaisesta tuumivat».

Siihen aikaan Tshatannalla oli elättinään jokseenkin suuri, musta, puolikesy karhu ja minulla nuori, punainen kettu ynnä Ohitika, uskollinen ja urhoollinen koirani. Irroitin Tshagun, karhun, ja Uanahonin, ketun jolloin Ohitika kavahti pystyyn ja tervehti minua iloisesti huiskutellen häntäänsä.

»Tulkaapa kaikki kolme», huusin minä, »täällä on vasta erinomaista nähtävää!» Luulen niiden ymmärtäneen sanani. Tshagu repi kaksin käpälän köyttänsä, ja Uanahon kaaputti puuta, mihin olin sen sitonut.

Kaukana edellä juoksi Ohitika ulvoen tyytyväisyydestä. Molemmat villit seuralaiseni olivat vähällä kaataa minut kumoon tempoissaan minua perässään viidakon läpi. Tshagu oli hyvin varovainen, käveli ikäänkuin sillä olisi ollut tikkuja jalkopohjissa; Uanahon nuuski lakkaamatta maata.

Sitten saavuimme metsänaukeamalle. Siinä pieni viaton vasikka seisoi kolmen kulkurin katseltavana. Se vapisi ankarasti nähdessään kirjavan ryhmän. Molemmat ihmiskulkurit näyttivät siitä varmaan

yhtä epäluotettavilta kuin eläimetkin. Tshagu katseli sitä uteliaisuuden ja halveksumisen sekaisin ilmein, Uanahon sitävastoin seisoi kuin kivettynyt ja mietti varmaankin, miten voisi paraiten tehdä hyökkäyksen. Mutta Ohitika, ylevä Ohitika, haukahti vain kuin piloillaan. Siitä ei tuntunut minkään makuiselta, että viaton eläin jätettiin sen valtaan.

Äkkiä vasikka kimmahti ilmaan, ja löi senjälkeen sievän päänsä maahan.

»Ohijesa, hirvenvasikka on kuollut», huudahti Tshatanna, »ja miten kernaasti olisinkaan tahtonut pitää sen!»

»Sepä vahinko!» lisäsin minä.

Me kaikki viisi syyllistä seisoi pienen eläimen ympärillä ja o'imme hyvin surullisen näköisiä; itse Tshagunkin silmät ilmaisivat katumusta ja masentumista. Ohitika huokasi kaksi kertaa raskaasti ja vetäytyi sitten kunnioittavan välimatkan päähän. Tshatannan pitkillä mustilla silmäripsillä riippui kaksi suurta kyynelkarpaloa, minä taas peitin kasvoni, sillä en tahtonut, että hän katselisi minua.

Hakadan ensimmäinen uhri.

»Hakada — kuva — tule!» kuului eräästä intiaanileirin keskellä olevasta suuresta teltasta. Kohta sen jälkeen tuli läheisestä metsästä poika, jolla oli mukanaan upea musta koira. Ulkomuodoltaan pikku mies ei juuri eronnut muista sioux-heimon pojista. Hän riensi teltaan, josta huuto kuului, kädessä hänellä oli kirjavaksi maalattu nuoli ja jousi, hänen vyötäisillään riippui pieniä lintuja ja oravia.

Teltassa istui kaksi naista, toinen valkean oikealla, toinen vasemmalla puolella: Untshida, pojan isoäiti, joka oli kasvattanut turvattoman pojan, ja Uatshivin, joka oli vierailulla. Hänet oli kutsuttu olemaan läsnä ensimmäisessä henkilökohtaisessa uhrauksessa, jonka Hakada teki Suurelle Salaisuudelle.¹ Uhri oli muutamiksi päiviä vallannut kokonaan Untshidan mielen. Hän oli antanut kaikkien lasten kahdeksanvuotiaina suorittaa samanlaisen uhrin. Kaikista oli tullut heimonsa kuuluisia sotureja ja metsästäjiä, ja hän itse oli aina omistanut itselleen osan heidän hankkimastaan kunniaista, olihan hän jo varhain saattanut heidät Suuren Salaisuuden yhteyteen.

¹ „Suuri Salaisuus“ on oikea käännös dakotain „Wakan tanka“ nimityksestä. Tämä käsite on intiaaneja koskevassa kansanomaisessa kirjallisuudessa käännetty epätarkasti nimityksellä „Suuri Henki“. Intiaanit tarkoittivat sillä salaperäistä voimaa, jolla näyttää olevan suuri vaikutus luontoon ja ihmisiin, mutta josta ei tiedetä mitään tarkempaa.

Hän uskoi siitä johtuneen, että hänen pojistaan oli kehittynyt lujaluontoisia, miehekkäitä ja jalomielisiä miehiä.

Telttakylässä kuiskittiin, että Untshida oli pannut toimeen juhlan pojanpoikansa ensimmäisen uhrin kunniaksi. Tämä oli kuitenkin ainoastaan arvelua, sillä luonnollisesti vanha muori tahtoi pitää toimiensa tämän puolen kokonaan salassa, Suurta Salaisuutta näet uskallettiin lähestyä ainoastaan äänettömällä hartaudella.

Poika astui nopeasti telttaan. Ohitika, joka seurasi hänen kintereillä, huiskutti hilpeästi häntään, joka merkitsi samaa kuin: »katso-kaapa millaisia metsästäjiä minä ja herrani olemme».

Hakada kertoi melkein henkeään pidättäen, miten hän oli pyydystänyt minkin linnun ja oravan, kiskaisi ne sitten vyötäisiltään ja heitti isoäitinsä jalkojen juureen. »Tämä tylppä nuoli», sanoi hän, »oli aamulla varhain aivan kuin sillä olisi ollut silmät. Ennenkuin orava ehti pujahtaa puun toiselle puolelle, osui tämä sen päähän, ja tuskin se oli pudonnut, ennenkuin Ohitika hyökkäsi sen kimppuun.»

Näin puhuessaan hän nojautui toiseen polveensa, ja hänen mustat silmänsä loistivat kuin iltatähdet.

»Istu», sanoi Untshida, »minulla on sinulle jotakin sanomista. Sinä tiedät tulevasi pian mieheksi. Katsoppa saalista, jonka olet minulle tuonut! Kauan ei kestä, ennenkuin jätät minut; sotilaan täytyy kunnostaa itseään ja tulla kansansa ylpeydeksi! Sinun pitää ponnistella tullaksesi isäsi ja isoisäsi kaltaiseksi. He olivat sotureita. Ja juhlia he panivat toimeen! Köyhä metsästäjä ei kykene panemaan toimeen mitään juhlaa. Muistatko kertomusta rikkaasta miehestä, joka piti neljäkymmentä juhlaa kahdessatoista kuukaudessa? Ja oletko unohtanut kertomuksen sotilaasta, joka tutkisteli Suuren Salaisuuden tahtoa? — Tänäsin sinun tulee uhrata ensi kerran Suurelle Salaisuudelle.»

Hänen lausuessaan loppusanoja suurenvat nuoren metsästäjän silmät, sillä hän tunsi, että hänen vähäpätöistä olemustaan odotti suuri tapahtuma. Untshida lopetti puheensa:

»Sinun täytyy uhrata jotakin, joka on omaasi, — jotakin joka on sinulle kaikkein rakkainta —, sillä sen täytyy olla oikea uhri.»

Silloin poika joutui hieman hämilleen, ei sen vuoksi että olisi ollut itsekäs, ei, vaan hän oli epävarma siitä, mitä uskaltaisi tarjota. Hän luuli isoäitinsä tarkoittavan hänen koristeitaan ja leikkikalujaan. Niinpä hän vastasi vitkastelematta:

»Voin antaa parhaan jouseni, parhaat nuoleni ja kaikki värit, joita minulla on, ja — karhunkyntisen kaulakoristeeni, isoäiti.»

»Ovatko ne rakkaimpia mitä sinulla on?» kysyi hän.

»Eivät jousi ja nuolet, mutta värejä on hyvin vaikea saada, koska mitään valkoisia miehiä ei ole lähitienoilla. Kaulakoristetta — niin, selaista en saa helposti toista. Annan vielä lisäksi saukonnahkaisen päähineeni, jolleivät toiset mielestäsi riitä.»

»Lapseni, et ole vielä ollenkaan maininnut parasta lahjaa Suurelle Salaisuudelle.»

Poika katsoi hämmästyneenä isoäitiinsä. »Minulla ei kuitenkaan ole mitään muuta kuin mitä mainitsin, isoäiti, kirjavaa poniani lukuunottamatta. Mutta enhän luule, että Suuri Salaisuus vaatisi niin suurta lahjaa pieneltä pojalta. Setäni hankki sen kolmella saukonnahalla ja viidellä kotkansulalla, ja minä olen luvannut pitää sen, jolleivät mustajalat¹ varasta sitä.»

Untshida ei ollut tarjouksiin oikein tyytyväinen. Kenties poika ei ollut oikein selvillä siitä, mitä isoäiti häneltä oikeastaan tahtoi, mutta vanhus tiesi varsin hyvin, mikä hänelle oli rakkain: hänen uskollinen koiransa, hänen suosikkinsa ja seuralaisensa! Hakada ja hänen rakas Ohitikansa olivat eroittamattomat.

Isoäiti tiesi, että hän tuskin voisi saada pojan suostumusta tähän uhriin. Kuitenkin hän teki viimeisen koetuksen.

»Sinun tulee ajatella», sanoi hän, »että rukoilet tällä uhrilla olentoa, joka ilmestyy kaikessa luonnossa. Hän kuiskaa sinulle tuulen huminassa ja huutaa sinulle sotahuutonsa ukkosen jylinässä. Päivin hänen silmänsä, aurinko, kohtaa sinut, öisin hän kuun kumottavana hohtona sinua katselee. Ja hän, kaikkien salaisuuksien salaisuus, kaiken tietävä ja kaiken tunteva, on se, jolle sinä ensimmäisen uhrisi kannat. Ja silloin hän rukoilelessasi antaa sinulle sen, mitä hän on ainoastaan harvoille ihmisille antanut. Tiedän, että sinä kernaasti tulisit suureksi metsästäjäksi ja soturiksi. Toivon, etten näe Hakadaani koskaan pelkurina.»

Tämän puheen kestäessä heräsi pojassa miehisen arvonsa tunto, ja hän oli valmis uhraamaan kaiken — vieläpä poninkin! Mutta rakkainta seuralaistaan, Ohitikaa ei hän kuitenkaan ajatellut! Tuskin oli Untshida ehtinyt lopettaa puheensa, kun poika jo haltioissaan huudahti:

»Isoäiti, kaiken mitä minulla on, tahdon Suurelle Salaisuudelle uhrata! Saat itse valita sen mikä hänelle on mieluisin!»

Tämän keskustelun kuuli kaksi vaikkanevaa todistajaa, Uatshivin ja Ohitika. Naapurinvaimoa oli pyydetty jäämään, koira oli tapansa mukaan asettunut teltassa herransa viereen. Silmiä lukuunottamatta ei sen ainoakaan jäsen värähtänyt, ja terävällä tarkkuudella se kiinnitti huomionsa siihen mitä tapahtui.

Olisipa nyt koira edes liikahtanut kääntääkseen itseensä pienen herransa huomion! Kenties se olisi estänyt häntä innoissaan huudahtamasta: »Isoäiti, kaiken mitä minulla on, tahdon uhrata Suurelle Salaisuudelle!»

Untshidan oli vaikea ilmoittaa pikku miehelle, että hänen täytyi erota koirastaan, mutta hän katsoi asiaa puolueettoman kannalta.

¹ Mustajalat eli sisikat kuuluvat luoteisille preerioille hajaantuneeseen algonkinintiaanien heimoon, joista muutoin melkein kaikki asuvat Suurten järvien metsäseuduilta alkaen Atlantin rannoille saakka idässä.

Niinpä hän jatkoi varovaisesti: »Hakada, sinä olet urhoollinen pikku soturi! Sinä olet nuori, mutta sydämesi on vahva ja rohkeutesi on suuri. Sinä iloitset vielä siitä, että voit antaa ensimmäiseksi uhriksi kaikkein rakkaimpasi, sinun on uhrattava Ohitika! Se on rohkea kuten sinäkin, se ei pelkää kuolemaa, ja sinä kestät urhoollisesti eron. Tule, tässä on neljä väripussia ja täytetty piippu — menkäämme yhdessä paikalle.»

Viimeisiä sanoja Hakada ei enää näyttänyt kuulevan. Hän ei saanut suustaan sanaakaan. Eurooppalaisesta hän olisi varmaankin sillä hetkellä näyttänyt pieneltä pronssikuvalta. Mutta yht'äkkiä hänen kirkkaista, mustista silmistään valahti hillitön kyynelvirta. Samassa hän kohtasi isoäitinsä katseen ja muistaessaan hänen usein toistamansa sananlaskun: »Naisille itku, sotahuuto miehille, sydäntä kun särkee!» tukahdutti hän pari kolme syvää nyyhkytystä ja oli jälleen tunteittensa valtias.

»Isoäiti, uljaani täytyy nyt kuolla! Tahtoisin sitoa sen kaulaan kaksi kaunista oravan häntää, niistä oravista, jotka aamulla pyydystimme, osoittaakseni Suurelle Salaisuudelle, millainen metsästäjä se oli. Salli minun itseni maalata se.»

Sellaista pyyntöä Untshida ei voinut kieltää. Hän jätti meidät hetkiseksi kahdenkesken ja meni Uakutan luo pyytämään häntä toimittamaan Ohitikan uhraamisen.

Jokainen intiaanipoika tietää, että kuolemaan käyvän soturin täytyy laulaa hautalaulu. Hakada piti Ohitikaa olentona, jonka täytyi mennä pelottomana kuolemaan, hän kietoi kätensä lujasti sen ympärille ja aloitti sen puolesta kuolinlaulun. Hän kuiskasi sen korvaan, kuten ihmisolenolle: »Ole urhoollinen, Ohitika! Minä ajattelen sinua lähtiesäni ensimmäistä kertaa sotaan Ojibway-maahan.»

Vihdoin hän kuuli Untshidan puhelevan erään miehen kanssa teltan edustalla. Ohitika oli sysimusta, hopealle hohtava täplä hännän päässä ja kuonossa, lisäksi sillä oli valkoin n käpälä ja valkoin n pilkku korvien välissä. Hakada tiesi, että kuoloon menevä ihminen maalattiin tavallisesti punaiseksi ja mustaksi. Luonto oli tässä tapauksessa pitänyt huolen Ohitikasta, tarvittiin ainastaan punaista, ja sitä Hakada antoiikin mitä runsaimmalla mitalla.

Sitten hän otti punaisen tilkun ja sitoi sen koiran kaulaan, kiinnitti siihen vielä kaksi oravan häntää ja kukankeittäjän siiven yhteisestä aamusaaliista.

Äkkiä hänen mieleenä juolahti, että soturit su evat kadotettua ystäväänä, jolloin he käyttävät surunsa merkinä mustaa väriä. Hän hajoitti mustan, palmikoidun tukkansa, murskasi hiiltyneen kekäleeseen, sekoitti siihen karhunrasvaa ja hieroi sillä kasvonsa.

Sillävälän teltan jokainen rako oli tullut katselijoita täyteen. Untshidakin tähysteli eräästä aukamasta ja hänen mielensä heltyi. Jollei hän olisi pelännyt Suuren Salaisuuden vihaa, niin hän olisi ilolla huudahtanut: »Pidä, lapseni, rakas koirasil!»

Silloin Hakada astui teltasta. Hänen kasvonsa olivat kuin kuunpimenys ja kädessään hän talutti kaunista koiraa, joka nyt, kun valkoiset pilkut olivat maalatut punaisiksi, oli entistäänkin somemman näköinen.

Poika tunsi ikäänkuin kohonneensa korkeammalle ihailusta, jota hänen urhoollisuudelleen osoitettiin, ja unohti kyynensä. Untshida tuli tämän nähdessään jälleen vähitellen entiselleen, vaikkakin hänen sydäntään kirvelti, ja hän lausui heti kun sai sanoa suustaan:

»Ei niin, pikku sankarin! Sinun ei tarvitse surra ensimmäistä uhriasi; pese kasvosi, sitten lähdemme yhdessä.» Poika totteli.

He kävivät polkua pitkin Assiniboinen rantaa kohti, kulkivat sitten halki ihanan tammimetsän ja joutuivat vihdoin korkealle vuorelle. Veden kohina kuului alhaalta heidän korviinsa. Vastapäätä, pystysuoraan jokea vastaan, katkesi valkoinen kallio, jonka selkäpuoli vähitellen muodostui ylätasangoksi. Upeina, majesteettillisina kohosivat vaarojen vuoritammet. Seutu oli villi ja tenhoa täynnä.

Uatshivin oli jäänyt sanatonna seisomaan kalliolle. Untshida oli sopinut hänen kanssaan, että hän odottaisi siinä Uakutaa ottaakseen häneltä vastaan uhrin.

Poika ja isoäiti laskeutuivat hengenvaarallista polkua rantaa kohti ja saapuivat valtavan luolan suulle, joka oli kallion alla noin kuusitoista metriä joen yläpuolella. Pieni, kirkas puro solisi onkalossa olevasta lähteestä. Puron pientä uomaa saattoivat kävijät käyttää jonkinlaisina luonnollisina portaina. Vilpoisa, virkistävä ilma henki sen aukosta. Se oli todellakin luonnon pyhittävä paikka; ei ihme, että intiaanit sitä sellaisena pitivät.

Pojan valtasi hartauden ja ku nioituksen tunne. »Tämä on Suuren Salaisuuden asunto!» ajatteli hän, ja ympäristön valtava vaikutus saattoi hänet unohtamaan surunsa.

Pian senjälkeen Uatshivin nousi portaita. Hän asetti kuol'een Ohitikan maahan mahdollisimman luonnolliseen asentoon ja jätti isoäidin ja pojanpojan jälleen kahdenkesken.

Tuskin hän oli lähtenyt, kun Untshida juhlallisena ja hartaana irroitti nahkakaistaleen, jolla neljä värikimppua ja pieni tupakkatukku olivat sidotut toisiinsa. Täytetty piippu pantiin kuolleen Ohitikan viereen.

Hän siroitteli värejä ja tupakkaa kaikkialle ympärilleen, sitten isoäiti ja pojanpoika seisoivat hetkisen sanaakaan sanomatta. Untshida huokasi syvään ja rukoihi sitten Suurta Salaisuutta:

»Oi, Suuri Salaisuus, me kuulemme sinun äänesi veden kohinassa allamme! Me kuulemme sinun kuiskauksesi korkeissa tammissa päämme yläpuolella. Sinun henkäyksesi elvyttää meidän henkemme täällä vuoren onkalossa. Oi, kuule meidän rukouksemme! Suojele tätä pientä poikaa ja siunaa häntä! Sinä olet tehnyt hänen isästänsä ja isoisästänsä suuria satureja, tee hänet heidän vertaisekseen.»

Tähän rukoukseen päättyi nuoren sotilaan ensimmäinen uhri.

Ensimmäiset kulttuurivaikutelmat.

Tuskin olin vielä siinä iässä, että kykenin saamaan mitään selvää käsitystä Mila-hanskasta, pitkäveitsistä, kun puhkesi kauhea Minnesotankapina, joka hajotti meidän perheemme ja ajoi meidät itsemme maanpakoon. Olen jo edellä kertonut miten minut otettiin setäni, isäni nuoremman veljen perheeseen, ja miten isäni annettiin ilmi ja vangittiin. Me kaikki uskoimme hänen joutuneen saman kohtalon alaiseksi kuin Mankatossa, Minnesotan valtiossa mestatut intiaanit.

Intiaanien filosootit pitivät tappelutantereella suoritettua kosta suurena hyveenä ja sukulaisen tahi rakkaan ystävän kostamista sankaritehtävänä. Setäni ei sen vuoksi säästänytäkään minkäänlaisia vaivoja pitääkseen minussa vireillä kostonajatuksia valkoihoisia vastaan ja tehdäkseen pyhäksi velvollisuudekseni isäni ja vanhemman veljeni kostamisen. Miten paloinkaan koston halusta, miten kaipasinkaan päivää, jona voisin toteuttaa hänen oppinsa. Itse hän sillävälän harjoitti lakkaamatta sotaa ammattia ja palasi joka kesä kotiin tuoden päänahkoja mukanaan. Minun tunteeni pitkäveitsiä kohtaan saattaa siitä arvata.

Olin myöskin kuullut tästä kansasta ihmeellisiä asioita. Joskin me toiselta puolen halveksimme sitä, niin se toiselta puolen näytti meistä myöskin salaperäiseltä rodulta, jonka mahti lähestyi ylluonnollista. Kerrottiin valkoihoisten tehneen tulilaivan eikä voitu ymmärtää, miten heille onnistui yhdistää kaksi toisilleen aivan vastakkaista ainesta.

Minä arvelin, että vesi sammuttaisi tulen ja tuli päästyään vähänkin voimaan, polttaisi laivan. Nämä tuntuivat minusta aivan järjettömiltä asioilta, mutta kertomus, että pitkäveitset olivat rakentaneet tulilaivan, joka juoksee vuorien yli (junaveturin), oli jo minulle liikaa. Sellaista en voinut enää uskoa.

Se joka oli nähnyt hirviön, kertoi sen lentäneen vuorelta vuorelle. He uskoivat, että sen sisällä oli ukkosenlintu, olivathan he kuulleet miten se raivoten eteenpäin rientäessään usein kohotti sotahuutonsa, — niin selitti opettajani.

Useat soturit olivat näet etäältä katselleet pohjoisen Pasifik-radan ensimmäisiä junia ja olivat siten saaneet liian korkean käsityksen valkoihoisten ihmeistä. He olivat nähneet junan tulevan syvän kuilun yli rakennettua siltaa myöten, ja heistä näytti, kuin se olisi juossut rannalta toiselle. Minun täytyy tunnustaa tämän kertomuksen vaikuttaneen melkoisen masentavasti taisteluhaluuni ja urhoollisuuteeni.

Pari kolme nuorta miestä apuhui samalla tavalla tästä peloittavasta keksinnöstä.

»Oli miten oli», sanoi eräs, »minä käsittän, että tämä tulilaiva, joka juoksee yli vuorien, voi päästä eteenpäin ainoastaan sitä varten rakennettua omaa tietänsä myöten».

Vaikkakaan poika ei saanut sekaantua täysikasvuisten puheluun, uskalsin kuitenkin näin tärkeässä tapauksessa tehdä kysymyksen: »Silloin se varmaankaan ei voi päästä tiettömään maahan?»

»Ei, sellaiseen se ei kykene», oli vastaus ja se kevensi suuresti mieltäni.

Olin nähnyt kiväärejä ja monenlaisia muita esineitä, joita Ranskan kanadalaiset olivat meille tuoneet, ja siksi minulla oli jo hieman käsitystä valkoihoisten ylliluonnollisista lahjoista. Mutta se mitä tuona aamuna kuulin, nousi yli kaiken sen ymmärryksen ja tuntemuksen, mikä minulla ennen oli ollut ennen tästä ihmeellisestä kansasta. Kerrottiin heidän tehneen sillan Missourin ja Mississipin yli ja rakentaneen päällekkäin ladotuista kivistä ja tiilistä valtavia, vuorenkorkuisia rakennuksia. Miten suuresti kaikki nämä tiedot masentivatkaan mieltäni! Vihdoin laskein käden sydämelleni ja kysyin sedältäni, miksi Suuri Salaisuus on antanut sellaisen vallan uatshitshunille, hengille— tätä nimitystä käytimme usein valkoihoisista —, eikä meille, dakota-kansalle.

»Miksi hän antoi Dutalle (»Punaiselle») kyvyn valmistaa kauniita jousia ja nuolia, mutta ei antanut Uatshi-nille (»Tanssimattomalle») kätevyuden lahjaa? Suuri Salaisuus tietää, miksi hänen täytyy menetellä siten eikä millään muulla tavalla», vastasi hän.

»Miksi pitkäveitset lisääntyvät paljoo enemmän kuin dakotat?» kysyin edelleen.

»Sanotaan, ja minä uskon sen olevan totta, että heillä on suuremmat perheet kuin meillä. Kerran kävin jashitshan¹, saksalaisen, perheessä, ja näin siellä kokonaista yhdeksän lasta, joista vanhin saattoi olla korkeintaan viisitoistavuotias. Kun isoisäni ensi kerran kävi Mississipin suulla valkoisten luona, oli heitä suhteellisesti vähän, myöhemmin isäni kävi Washingtonissa heidän suuren isänsä, presidentin luona, ja silloin he jo olivat levinneet yli koko maan.

Nämä valkoihoiset ovat varmaankin sydämetöntä väkeä, sillä he ovat tehneet osan lähimmäisiään palvelijokseen, vieläpä orjiksi. Ennen emme saattaneet uskoa, että olisi olemassa todellisia orjakauppiaita, nämä pitkäveitset näyttävät kuitenkin olevan sellaisia. He ovat, kuten luulen, joskus, aikoja sitten, maallanne palvelijansa mustiksi, voidakseen hyvin erottaa heidät, ja nyt nämä orjat aina synnyttävät samanvärisiä lapsia.

Heidän elämänsä suurin halu näyttää olevan tulla rikkaiksi ja hankkia paljon omaisuutta. He omistaisivat kernaimmin koko maailman! Noin kolmekymmentä vuotta sitten he koettivat ostaa meidän maamme. Nyt se on kapinan vuoksi jotunut kokonaan heille ja he ovat ajaneet meidät kaikilta kauniilta asuinsijoiltamme.

¹ Jashitshat, saksalaiset, sananmukaisesti: „epätäydellisesti puhuvaiset“. Tällä nimityksellä dakotat kutsuivat saksalaisia siirtolaisia, jotka puhuivat epätäydellisesti englantia.

He ovat ihmeellistä väkeä. Päivän he ovat jakaneet tunteihin, kuten muutoin jaetaan vuoden kuuauket. Kaiken he mittaavat ja arvioivat. Yksikään heistä ei antaisi tilkkuaakaan maastaan vaatimatta siitä täyttä arvoa. Ymmärrän myöskin varsin hyvin, että rikkaat ihmiset panevat toimeen juhlia ja kutsuvat niihin paljon ihmisiä, mutta juhlan loputtua täytyy vieraiden ennen talosta-lähtöään maksaa kaikesta mitä ovat syöneet ja juoneet. Minä itse näin Valkoisella Kalliolla, St. Paulissa, Minnesotassa miehen, joka kutsui ihmisiä pöytään messinkirummulla ja kellonsoitolla, mutta saatuaan heidät onnellisesti kokoon, vaati hän kaikilta maksun siitä mitä he olivat nauttineet.

Minulle on myöskin kerrottu», jatkoi setäni puhettaan, »vaikkakaan sitä tuskin saatan uskoa, että heidän suurin päällikkönsä, presidentti, pakoittaa jokaista antamaan itselleen joka vuosi rahaa asumastaan maasta, kaikesta yksityisestä omaisuudestaan, vieläpä elatuksestaan. (Tällaiset olivat hänen käsityksensä veroista.) Sellaisissa oloissa me, intiaanit, emme voisi elää.

Suuren kapinan puhjetessa me uskoimme aikamme tulleeaksi, tiesimmehän että pitkäveitset sotivat orjiensa vuoksi.¹ Sanotaan heidän suuren päällikkönsä sallineen eräässä maansa osassa pitää orjia, mutta toisessa taas kieltäneen. Niinpä toiset tulivat kateellisiksi, ja sota alkoi. Näiden tietojen täydellistä todenmukaisuutta me emmekäikehtikaansilloin tunteet.

Joku aika Minnesotan kapinan puhkeamisen jälkeen ilmestyi rukoilevia miehiä keskuuteemme. He pitivät joka seitsemättä päivää pyhänä, jolloin kokoontuivat laulamaan, rukoilemaan ja puhumaan Suuresta Salaisuudesta tarkoitus tarten rakennettuun omaan taloonsa. En ollut koskaan sellaisessa kokouksessa, mutta kuulin heillä olleen erikoisen, suuren kirjan, josta he lukivat. Joka tapauksessa nämä ihmiset erosivat varsin suuresti kaikista muista valkoihoisista miehistä, joita olimme tähän asti oppineet tuntemaan, sillä viimeksimainitut eivät pitäneet mitään päivää pyhänä, emme nähneet heidän koskaan rukoilevan, eivätkä he kertoneet meille Suuresta Salaisuudesta.

Sodassa heillä on eriarvoisia johtajia ja päälliköjä. Tavalliset sotamiehet ajetaan vihollisia vastaan kuin antilooppilaumat. Sellaisen pakollisen taistelutavan, samoin kuin kaiken yksilöllisen urhoollisuuden puutteen vuoksi he eivät ole ollenkaan kekseliäitä. Yksi ainoa meikälinen sotilas saattaa vaikeasti kuljettavassa maassa tehdä paljon koko heidän suurelle sotajoukolleen vahinkoa.»

Tämä setäni tarina antoi minulle ensimmäisen selvän käsityksen valkoihoisesta miehestä.

Olessani melkein viisitoistavuotias setäni lahjoitti minulle piilukko-kiväärin. Saatuani tämän salaperäisen rauden ja räjähtävää pölyä eli jauhetta hiiltä, joksi ruutia nimitettiin, uudet ajatukset valtasivat minut, ja kaikki varhaisimmassa nuoruudessani kuulemani sotalaulut el-

¹ Tarkoitetaan kansalaissotaa vv. 1861—65.

pyivät jälleen mielessäni. Minusta koko olemukseni näytti muuttuneelta, pojasta oli vihdoinkin tullut mies.

»Nyt olen vihdoinkin kyllin vanha menemään sotaan! Pyydä nhar-taasti setääni, että hän ottaisi minut ensi kerralla mukaan!» puhuin itsel-leni. »Pian minulle onnistuu päästä valkoihoisten kimppuun, ja silloin minä koston isäni ja veljeni veren.»

Jonkun aikaa olin säännöllisesti rukoillut Suuren Salaisuuden siu-nausta kaikille töilleni ja toimilleni. Tuskin kului päivääkään, jona en olisi uhrannut hänelle osaa metsästyssaa iistani, jottei hän suuttuisi mi-nuun. Usein omaiseni tuskin näkivät minua vilahdukseltaakaan päivä-kausiin. Ainoastaan yksinäisyydessä löysin ja sain sen lujouden ja voi-man, jota tunsin tarvitsevani. Harhailin sinne tänne erämaata ja päätin olla miehisen asemäni arvoinen. Poikamainen olemukseni katosi, ja sijalle tuli jonkinmoinen arvokkuus ja luja ryhti.

Rakkauden ajatus ei häirinyt ollenkaan kunnianhimoani. Ajattelin rohkeudellani ansaitsevani kunnian ja arvon ja voittavani kotkansulat, sitten astuisin kauniin tytön eteen pyytäisin hänet omakseni.

Eräänä päivänä ollessani poissa kotoa jokapäiväisellä metsästysret-kelläni tuli kaksi miestä Yhdysvalloista leiriimme. He olivat rohkeasti uskaltaneet Kanadan rajan yli, ja heillä oli, vaikkakin olivat intiaaneja, valkoisen miehen puku. Olipa oikein hyvä, etten sattunut olemaan ki-vääreineni saapuvilla.

Tulijat olivat isäni ja häntä opastava intiaani. He olivat vihdoinkin koko päivän etsittyään löytäneet meidät.

Hänet oli otettu kiinni intiaanien keralla, jotka aikoinaan olivat otta-neet osaa kapinaan ja sitä seuraaviin taisteluihin, ja viety Davenportiin Iowaan. Vankeudessa lähetyssaarnaajat Williamson ja Riggs olivat antaneet hänelle opetusta ja käännyttäneet hänet kristinuskoon. Hänet oli tuomittu kuolemaan, mutta kun häntä vastaan oikeastaan ei ilmen-nyt mitään erikoista, armahti vihdoin presidentti Lincoln hänet ynnä muut intiaanit.

Päästyään vapaaksi ja palattuaan hallituksen Missourin varrelle äsken perustamiin intiaanipiirikuntiin huomasi hän pian, että elämä siellä vei henkiseen ja ruumiilliseen riutumiseen. Silloin päättivät hän ja muu-tamat muut intiaanit koettaa valkoisten elintapaa ja ansaita itse elatuk-sensa. He läksivät piirikunnasta vastoin hallituksen edustajan neuvoa, luopuivat kaikesta hallituksen tarjoamasta avustuksesta ja hankki-ivat Yhdysvaltain kotipaikka-oikeusasetuksen¹ nojalla itselleen maata Suuren Sioux-joen² varrella. Asetuttuaan sinne asumaan tahtoi isäni

¹ Tämän lain mukaan annettiin uutisasukkaalle 160 acren suuruinen maa-kappale viljelemätöntä hallituksenmaata, edellyttäen että hän tekee sen viljelys-kelpoiseksi ja asettuu siihen asumaan.

² Suuri Sioux-joki eli Big Sioux River yhtyy Sioux Cityn kohdalla Iowa val-tion luoteisrajalla Missouriin.

lähteä hakemaan kadotettua poikaansa, joskin siihen aikaan oli vaarallista kulkea Kanadan rajan poikki. Mutta hänen velvollisuutensa kristittynä pakoitti hänet menettelemään siten; hän hankki itselleen hyvän oppaan ja pääsi vihdoin pitkän ajan jälkeen jälleen samoamaan erämaata.

Kotiin palatessani en odottanut mitään erinomaista. Lähestyessäni leiriä kaadettu otus olallani en vähintäkään aavistanut, että minut niin äkkiä temmattaisiin villistä elämästäni ja siirrettäisiin toiseen, tuntemattomaan maailmaan.

Tullessani näkyviin, isäni, joka kärsivällisesti oli kuunnellut setäni kertomuksia minun elämästäni ja kasvatuksestani, innostui ja tuli hyvin levottomaksi. Hän halusi saada syleillä poikaansa, joka, kuten hän jo oli kuullut, hehkui halusta saada kostaa isänsä kuolema. Hellä isä ei saattanut odottaa pojan teltaan tuloa, hän nousi ja riensi häntä vastaan. Setäni läksi varmuuden vuoksi hänen mukaansa.

Harvinainen näky: mies pitkäveitsien puvussa, sai kiihtymyksen hehkun sävähtämään kasvoihini.

»Mitä tämä merkitsee, setä?» huudahdin.

»Poikani, isäsi on saapunut, hän jota olemme kuolleeeksi surreet, tulee sinun luoksesi.»

Isäni lisäsi tähän: »Miten iloinen olenkaan nähdessäni poikani voimakkaana ja urhoollisena. Veljesi ovat omaksuneet valkoisten elintavat, nyt tullen sinun luoksesil Opetan sinullekin näitä tapoja ja toivon sinusta tulevan kunnan miehen.»

Hän oli tuonut mukanaan minulle valkoisten vaatteita, mutta minä otin ne vastahakoisesti vastaan!

Nehän olivat valmistetut kansan keskuudessa, jota vihasin niin katkerasti. Ajatus, etteivät valkoihoiset olleetkaan surmanneet isääni eikä veljeäni, sai minut kuitenkin jonkin verran sovinnollisemmaksi, ja niin puin ne ylleni.

Muutamien päivien kuluttua me matkustimme Yhdysvaltoihin. Minusta tuntui, kuin olisin vainaja, joka matkustaa henkien maailmassa. Täytyihän kaikkien vanhojen ajatusteni tästedes väistyä uusien tieltä! Miten toisenlaiseksi elämäni nyt onkaan muodostuva!

Yhtäkaikki olin kuitenkin utelias näkemään ja oppimaan jotakin valkoishoisten ihmeellisistä keksinnöistä. Saapuessamme Totcen'in linnoituksen luo katselin suurella mielenkiinnolla ympärilläni.

Isäni ei ollut muistanut ilmoittaa minulle, että vuorien yli kiitävän tulilaivan kiskot olivat Jamestownin kohdalla ja että itse tulilaiva saattaa tulla missä silmänräpäyksessä hyvänsä. Juottaessani poneja kuului kukulan takaa korviini omituinen vihlaiseva vihelys. Eläimet kohottivat kaulaansa, hörivät korviaan ja hurjasti korskuen läksivät vinhaa vauhtia nelistämään halki aavan aron. Samalla minullekin oli tullut hätä käteen, hyppäsin muutaman ponin selkään ja ajoin täyttä neliä. Oli suloinen, kirkas päivä, enkä voinut ymmärtää, mikä synnytti tuollaisen yli-

luonnollisen mahtavan jyrin, mutta siltä minusta kuitenkin näytti, kuin koko maa olisi halkeamaisillaan!

Juuri päästyäni erälle töyräälle saapui juna. »Ahaa, sehän on tuli-laiva, joka juoksee vuorien yli! Siitä olen tiennyt jo aikoja sitten!» puhelin itsökseni ja käännytin sitten levollisena ponit takaisin.

Isälläni oli tapana joka aamu laulaa laulu ja lukea raamattua. Monta kertaa olin jo aamunkoitteessa mennyt metsälle kivääri olalla ja palannut takaisin, ennenkuin isäni eräänä päivänä tuli luokseni, pyysi minua vielä hetkisen odottamaan ja kuuntelemaan itseään.

Kuuntelin hyvin hämmästyneenä. Laulussa oli sana Jeesus, jonka merkitystä en ymmärtänyt. Isäni kertoi minulle, että Jeesus on Jumalan poika, joka tullut maailmaan pelastamaan ja tekemään autuaiksi syntiset; hänen tähtensä hän oli etsinyt ja noutanut minut. Tämä keskustelu teki minuun erittäin syvän vaikutuksen.

Myöhäissyksyllä me saavuimme Etelä-Dakotassa olevaan Flandreaun siirtolaan, jossa isäni asui muutamien muiden intiaanien ja valkoihoisten kanssa. Näin oli villi elämäni loppunut, ja kouluajan surut ja ilot alkoivat.

SISÄLLYS.

	Sivu
Esipuhe	1
Hakada — „Surkuteltava Viimeinen“	2
Lapsuuteni puutteet ja vaivat	6
Intiaanien sokerinkorjuu	10
Leikki ja urheilu.....	13
Metsiä samoilemassa	16
Hakadan ensimmäinen uhri.....	20
Ensimmäiset kulttuurivaikutelmat	25

PÄÄSKYNE

Suomen lasten suosituin, suurin ja paras lehti, jota toimittavat Helmi Krohn, Anni Swan ja Arvid Lydecken,

täyttää vuonna 1916 kymmenen vuotta. Tuleva vuosikerta on siten merkkivuosikerta, ja varma toivomuksemme on, että reipas ja iloinen »Pääskynen» v. 1916 löytää tiensä jokaiseen kotiin, jossa vilkasta ja valpasta nuorta kansaa on kasvamassa.

»Pääskysen» jännittävät seikkailukertomukset, sen mielenkiintoiset tarinat kuuluisista miehistä ja naisista, sen historialliset kaskut, luonnontieteelliset kertomukset, sen hauskat kuvaukset vieraista maista ja kansoista, sen kilpailut ja ajanvietteet, sen sadut ja iloiset runot, näytelmät, kysymykset ja vastaukset ja sen hyvät kuvat ovat hankkineet sille lukuisia ystäviä lasten ja nuorten piireissä sekä vanhempien, opettajien ja kasvattajien keskuudessa. Vuosi vuodelta »Pääskynen» on käynyt yhä hauskemerkiksi, ja lehden nyt täyttäessä kymmenen vuotta tulee tämä juhluvuosikerta voittamaan kaikki edelliset.

»Pääskynen» maksaa ainoastaan 2 mk. 50 penniä vuodessa, ja kun keräätte muutamia tilauksia, saatte lehden aivan ilmaiseksi! Kun hankitte kolmekin uutta tilaajaa, saatte jo palkkiota, mutta jos onnistutte hankkimaan kahdeksan tilaajaa, nousee palkkio jo suuremmaksi kuin yhden vuosikerran tilaushinta.

Ruvetkaa heti Pääskysen asiamieheksi! Palkkiona myönämme tilausten kerääjille käteiskaupassa:

3—10 kappaleen tilauksesta 15 % sekä

11 kappaleen ja suuremmasta tilauksesta 20 %

tilatun määrän yhteenlasketusta kirjakauppahinnasta.

Tilaukset ovat osoitettavat lähimpään kirjakauppaan, jollekin meidän maaseutuasiamiehellemme tahi suoraan konttorimme.

Kustannusosakeyhtiö OTAVA, Helsingissä.

Mailta ja Meriltä

Seikkailukirjasarja, toimittaa Teuvo Pakkala. Kukin kirja maksaa ainoastaan
..... 25 penniä

- N:o 36. **Peppino**, kertomus Italiasta.
- N:o 35. **Intiaanipoika**. Kertomus kaukaisesta lännestä.
- N:o 34. **Salaluukku**. Kertomus smoolantilaislinnan vaiheista.
- N:o 33. **Seikkailuja** Makatea-saarella. Kertomus Etelämereltä.
- N:o 32. **Seppi Peloton**. Tarina säveltäjän nuoruudesta.
- N:o 31. **Hämähäkilaakso** y. m. tarinoita.
- N:o 30. **Oswego-joella**. Intiaani-kertomus.
- N:o 29. **Apu hädässä**. Sveitsiläinen seikkailukertomus.
- N:o 28. **Rajalahden torppa**. Kertomus 1808/9 vuoden sodasta.
- N:o 27. **Yö valaskalan selässä**.
- N:o 26. **Susien saaliina**. Seikkailu pohjan pimeillä perillä.
- N:o 25. **Aarnihauta** ja muita seikkailukertomuksia.
- N:o 24. **Vuoren vanhus**. Erinomaisia eläintarinoita.
- N:o 23. **Pyörremyrskyn hyvätyö**. Kaksi jännittävää kertomusta.
- N:o 22. **Kohtalonsa tietä**. Kaksi kertomusta.
- N:o 21. **Tiibetissä vankina**. Jännittävä kertomus retkeilijän seikkailuista.
- N:o 20. **13-vuotias sankari**. Kertomus buuri-sodasta.
- N:o 19. **Saaroksissa**. Ranskan ja Saksan viime sodasta.
- N:o 18. **Eksyksissä präria-aavikolla**.
- N:o 17. **Lumimyrskyssä**. Kolme kertomusta.
- N:o 16. **Sidi Numan ja hänen hevosensa**. Kertomuksia.
- N:o 15. **Nini**. Kertomus Ranskan vallankumousajoilta.
- N:o 14. **Kaksijalka**. Kertomus siitä miten ihminen on tullut luomakunnan herraksi.
- N:o 13. **Apahien hyökkäys**. Seikkailuja kaukaisessa lännessä.
- N:o 12. **Yö metsästäjän kodissa**. Neljä seikkailurikasta kertomusta.
- N:o 9—11. **Nansenin pohjoisnaparetkiltä**. N:o 9. Laivalla napameritse. N:o 10. Suksilla ja kajakilla. N:o 11. Talvea saarella nimettömällä.
- N:o 8. **Musta kaleerilaiva**. Merikertomus v:ltä 1599.
- N:o 7. **Tito**. Jännittävä kertomus arosudesta.
- N:o 6. **Ihmeitten maassa**. Kreikkalaisia satuja.
- N:o 5. **Ksi-Ksin luolan ihmelukko**. Itämaalainen seikkailukertomus.
- N:o 4. **Kylmä sydän**. Peikkotarina.
- N:o 3. **Aamukellot**. Tarina uljaasta Veronika-neidosta.
- N:o 2. **Taistelu paalumajalla**. Kertomus Amerikan aarniometsistä.
- N:o 1. **Karkuri**. Kertomus Tyynenmeren saarelta.

.....
Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsingissä